

Vlaams
Parlement

vergadering **C50**
zittingsjaar 2014-2015

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 6 november 2014

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van mevrouw Caroline Gennez tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over recente cijfers uit de Databank Hoger Onderwijs – 208 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van de heer Willy Segers tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de conclusies van het rapport 'Moslims en niet-moslims in Brussel: tussen spanningen en wederzijdse aanpassingen' – 220 (2014-2015)	11
VRAAG OM UITLEG van de heer Jean-Jacques De Gucht tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de onvoldoende aandacht voor de Holocaust in het onderwijs – 238 (2014-2015)	15
VRAAG OM UITLEG van de heer Jean-Jacques De Gucht tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het tekort aan onderricht van EHBO in het klaslokaal – 237 (2014-2015)	18
VRAAG OM UITLEG van mevrouw Tine Soens tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de kwaliteitszorg in het hoger onderwijs – 264 (2014-2015)	22
VRAAG OM UITLEG van mevrouw Vera Celis tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de kwaliteit van de evaluatiepraktijk in het secundair onderwijs – 292 (2014-2015)	28
VRAAG OM UITLEG van mevrouw Vera Celis tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de adviezen van de beleidsgroepen lerarenopleiding met betrekking tot de stages van studenten uit de lerarenopleidingen – 293 (2014-2015)	32

**VRAAG OM UITLEG van mevrouw Caroline Gennez tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over recente cijfers uit de Databank Hoger Onderwijs
– 208 (2014-2015)**

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Minister, met heel veel vuur maar ook met heel veel spijt moeten we nog altijd vaststellen dat het opleidingsniveau van moeder en vader, en dus de sociaal-economische thuissituatie van jonge studenten, zeer bepalend is voor hun slaagkansen in het hoger onderwijs. Van de 138.000 studenten die zich in de periode 2010-2013 voor de eerste keer inschreven aan een hogeschool of aan de unief, bleken slechts 18.000 kinderen van laagopgeleide moeders te slagen in het eerste jaar. Dit is een serieuze ondervertegenwoordiging, als je dat bekijkt in vergelijking met mensen met een hoogopgeleide moeder of vader, of zelfs met een middenopgeleide moeder. Daar slaagt zelfs twee derde van die studenten. Sowieso is het nog steeds, ondanks de eerste democratiseringsgolf in het onderwijs, een feit dat pioniersstudenten, dat zijn studenten die als eersten uit hun gezin naar het hoger onderwijs doorstromen, het in dat eerste jaar aan de unief bijzonder lastig hebben.

Minister, we zien dat er ook grote verschillen zijn tussen de universiteiten. Aan de Vrije Universiteit Brussel (VUB) slaagt ongeveer 46 procent voor het eerste academiejaar, terwijl dat in Leuven slechts 37 procent is en in Hasselt 39 procent.

Er is dus een serieuze ondervertegenwoordiging in de instroom bij mensen met een laagopgeleide moeder, en dan is er ook een zeer grote discrepantie in de slaagcijfers.

Minister, uit die bezorgdheid vloeien enkele vragen voort. Bevestigt u deze trend? Ik neem aan van wel. Wat zijn de concrete stappen om deze trend te breken? Ik heb uiteraard uw beleidsnota gelezen, maar ik diende mijn vraag daarvoor in. Ik ben dus zeer benieuwd naar uw visie en naar uw plan van aanpak. Het opleidingsniveau van de moeder is zeer bepalend. Hoe kunnen we daar iets aan doen? Door de versterking van het leerplichtonderwijs en het hoger onderwijs, maar ook door het volwassenenonderwijs en het levenslang leren te promoten. Ik vraag mij dan ook af hoe u dat concreet zult proberen te doen. In uw beleidsnota en in het regeerakkoord is er sprake van de verplichte niet-bindende oriënteringsproef. Hoe past dat instrument in uw plan van aanpak? Hebt u enige verklaring voor de toch opmerkelijke verschillen tussen de instellingen?

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck (N-VA): Minister, de vragen van mevrouw Gennez zijn zeer pertinent. We moeten beseffen dat het verhogen van de toegang tot hoger onderwijs een zaak is die niet alleen met inschrijvingsgelden en dat soort drempels te maken heeft. Daarover werd de discussie de voorbije dagen alom gevoerd. De stap naar universiteit en hoger onderwijs is vaak een mentale stap van mensen die dat niveau niet kennen en die hun kinderen toch de stap laten zetten om hogere studies aan te vatten, zelfs in het jaar 2014.

Mevrouw Gennez stelt de vraag hoe u de niet-bindende oriënteringsproef daarin ziet. Welnu, collega's, de oriënteringsproef is in dezen juist een instrument om die oriëntering sterk te maken, beginnende van de talenten en mogelijkheden

van de scholier, wars van de sociale afkomst, om te peilen en te toetsen naar wat de intrinsieke mogelijkheden, talenten en capaciteiten zijn van de bewuste jongere om de studies aan te vatten. We spreken van scholieren als het over oriënteringsproeven gaat. In die optiek denk ik dat bij de oriënteringsproef en de oriëntering vanuit het secundair onderwijs klassenraden en klastitularissen en dergelijke een belangrijke rol kunnen spelen bij het toeleiden van jongeren.

Wij stellen inderdaad vast dat er verschillen bestaan tussen instellingen. Dat is een terechte vraag: waar zit dat verschil? Ligt dat aan de aanpak? Is dat een verschil in de toestroom? Dat is zeker een element dat verder kan en mag worden onderzocht. Maar ik wens dit hier in elk geval te koppelen aan het gegeven van de oriënteringsproef. Niet alleen het regeerakkoord, maar ook het masterplan voor het secundair onderwijs hechtte daar heel wat belang aan. Minister, hoever staat het met de implementatie van die oriënteringsproeven?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Voorzitter, het voornaamste over dit punt is al gezegd. Ik deel de bezorgdheid van de collega's die aan het woord zijn geweest. Niet je afkomst zou je toekomstkansen mogen bepalen, maar wel je belangstelling, je passie, je talenten en je inzet. We hebben op dat punt inderdaad nog wel wat werk aan de winkel. Ik heb ook al kunnen vaststellen dat bepaalde instellingen zoals de VUB inspanningen leveren om studenten die het om een of andere reden moeilijk hebben, te begeleiden.

Ik vind dat dat een beleid zou moeten zijn dat aan elke instelling in ons land goed wordt uitgewerkt. Daaraan kan ongetwijfeld nog worden gewerkt. Ik denk ook dat het belangrijk is dat we, wanneer we kinderen helpen oriënteren vanaf het middelbaar onderwijs, nog wat verder professionaliseren in de studie-begeleiding zodat vooroordelen daar minder ruimte krijgen dan vandaag helaas soms nog het geval is. Aan bepaalde instellingen is dat helemaal niet het geval. Dat hangt heel sterk af van de capaciteit op dat vlak van individuele leerkrachten, die daarin een sterke rol spelen. Ik ben benieuwd naar uw visie daarop en de aanpak die u plant.

Wanneer het gaat over ijkingsproeven of andere proeven, moet men er zich van bewust zijn dat er een aantal zaken moeten worden getest als men iemand een stand van zaken wil geven over zijn capaciteiten, maar dat die proeven geen valstrik mogen inhouden. Een valstrik is dan bijvoorbeeld het ingangsexamen geneeskunde, waarvan de laatste cijfers die ik een tijdje geleden van u ontving, minister Crevits, aantonen dat wie thuis niet de onderwijstaal spreekt, minder kans maakt om te slagen.

Er moet een goede methode worden gebruikt bij het helpen oriënteren of het behoeden voor het verliezen van een jaar in hoger onderwijs. Je moet er echt diegenen uithalen die geen kans maken door te weinig capaciteiten, maar er mag geen valstrik in zitten, zoals bijvoorbeeld de thuistaal of socio-economische kenmerken. Dat wilde ik even meegeven.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, de cijfers waarnaar u verwijst, zijn geen officiële cijfers. Ze werden niet op een systematische wijze verzameld of gevalideerd. Het zijn cijfers die komen uit rapporten die op het einde van de vorige legislatuur aan de universiteiten en hogescholen werden bezorgd in het kader van voorbereidende discussies over een andere verdeling van het Aanmoedigingsfonds. We hebben moeten uitzoeken vanwaar uw cijfers kwamen, want dat was aanvankelijk onduidelijk.

Er waren hele discussies over het Aanmoedigingsfonds, bijvoorbeeld over de verdeling. Dat was spijtig. Vandaar de keuze die we hebben gemaakt. Maar de cijfers waarover u het hebt, waren als basis bezorgd.

Los van het feit dat die cijfers niet officieel zijn, zijn de vaststellingen wat mij betreft wel correct. Ze zijn niet nieuw. Er zijn ook nog geen structurele oplossingen. Dat is de huidige situatie.

Ik wil u één ding meegeven, waarmee we bij de kern van de discussie komen. Ik geloof niet dat je het studiesucces van studenten met laagopgeleide ouders of studenten die een andere thuistaal spreken, structureel kunt bevorderen door pas in het hoger onderwijs in te grijpen.

Ik zal u het voorbeeld geven uit de niet-officiële cijfers. Wat zie je als je die cijfers goed bekijkt? Die cijfers tonen aan dat de groep studenten waarover we spreken binnen het secundair onderwijs net uit studierichtingen komen die sowieso minder slaagkansen bieden in het hoger onderwijs. Als we bovendien kijken naar de hele groep die uit die richting komt, scoren ze eigenlijk een beetje beter. Het is goed om eens wat dieper in de cijfers te graven. U kunt natuurlijk zeggen dat ze sneller in die richtingen terechtkomen, ook de sterkere leerlingen. Maar dan zitten we al in het secundair onderwijs. Ik wil aantonen dat het niet helemaal correct is pas in te grijpen wanneer de studenten in het hoger onderwijs zitten. Je moet veel vroeger starten.

Zo probeer ik de cijfers wat in perspectief te plaatsen.

Ik twijfel niet aan de motivatie en de inspanningen die universiteiten en hogescholen doen. Meer zelfs, de voorbije weken heb ik toch een aantal vrij intensieve gesprekken gevoerd, ook met hogescholen en universiteiten, onder andere over dat Aanmoedigingsfonds. Ik vroeg hoe ze daarmee omgingen en wat ze doen om studenten te begeleiden. Ik ben onder andere gestoten op een project van tutoring waarbij studenten zich engageren om andere studenten te coachen rond de studies. Zo zijn er hogescholen die studenten coachen en ondersteunen in die vaardigheden die essentieel zijn om te slagen in het hoger onderwijs. Het is heel mooi. Aan een paar universiteiten is er een beweging waarbij de studenten die niet de thuistaal Nederlands spreken, met hun leefwereldgroep uit het secundair onderwijs gaan spreken en proberen hen te stimuleren om te participeren aan hoger onderwijs en een aantal drempels weg te werken. Want zij hebben het al meegemaakt.

Dat zijn heel mooie projecten die vandaag lopen. Ik ben van mening dat hogescholen en universiteiten wat meer dan vandaag kunnen uitwisselen. Het hoeft niet noodzakelijk veel te kosten, maar je schept wel een vertrouwelijke band omdat de studenten die dezelfde problematiek meemaken, de dialoog aangaan met diegenen die de keuze nog moeten maken. Zo maak je een brug tussen hoger en secundair onderwijs.

Ik ben ervan overtuigd dat die studiebegeleiding in de kleuterklas start. We hebben het er gisteren al over gehad tijdens de plenaire vergadering. Ieder kind moet, los van de taal die het spreekt, een plaats kunnen krijgen op school, ook in de kleuterklas. Dan start een traject van kennis en vaardigheden, maar ook van studiebegeleiding.

Dan kom ik bij de niet-bindende oriënteringsproef. Mevrouw Gennez, wat bedoelde u precies? In het secundair onderwijs is er een oriënteringsproef en in het hoger onderwijs is er een niet-bindende toelatingsproef. Dat is natuurlijk wat contradictorisch, want een toelatingsproef die niet-bindend is, is eigenlijk geen toelatingsproef. Het woord 'ijking' mag blijkbaar ook niet worden gebruikt, dus het juiste woord moet eigenlijk nog worden gezocht.

Een oriëntatieproef in het secundair onderwijs betekent eigenlijk dat je getest wordt op je kwaliteiten. Het is een positief bedoeld instrument om je talenten te leren kennen als je voortstudeert. Mijnheer Van Dijck, dat kan wat mij betreft perfect in het vijfde middelbaar. We zijn er nog niet uit. Voor mij hoeft het zeker niets centraals te zijn. Het kan ook een tool zijn van testen waarbij scholen kunnen kiezen op welke manier ze het aanpakken. Maar het moet wel gebeuren. Er moet een test zijn waarbij leerlingen meer dan nu het geval is, inzicht krijgen in hun talenten en vaardigheden om betere keuzes te kunnen maken in het hoger onderwijs. Dan volgt dus de niet-bindende toelatingsproef in het hoger onderwijs, die ook weer niet bedoeld is om af te schrikken maar net om te toetsen of het een goede keuze is die jongeren mogelijkwijze gaan maken.

Ik weet dat universiteiten nu ook openlesdagen houden. Dat vind ik ook schitterend omdat je dan kennis kunt maken met de studie, maar daarmee halen we natuurlijk die drempels niet weg waarover u het hebt, mevrouw Gennez. Die 'tutoring' vind ik goed. Wat de hogescholen doen, is goed. Maar vooral het hele begeleidingstraject in het secundair onderwijs zal de komende jaren belangrijker worden dan ooit.

Ik kom tot de vraag over het volwassenenonderwijs en levenslang leren. Ik ben het daar uiteraard mee eens. Jullie weten zeer zeker dat kwetsbare groepen de weg naar het volwassenenonderwijs nog niet voldoende vinden, en dat is trouwens een van de uitdagingen waar het volwassenenonderwijs voor staat. Dat is ook de reden waarom wij niet willen raken aan de stelsels van volledige of gedeeltelijke vrijstelling van inschrijvingsgeld, zoals die opgenomen zijn in artikel 109 van het decreet. De doelgroepen die recht hebben op sociale correcties van het inschrijvingsgeld, moeten die kunnen behouden. Daar tornen we niet aan. Uit cijfers van mijn administratie blijkt bovendien dat het hier gaat om meer dan 150.000 cursisten.

Zoals ik ook in mijn beleidsnota stel, mevrouw Gennez, is het de bedoeling om het landschap van het volwassenenonderwijs te hertekenen. Ik ben ervan overtuigd dat we van de gelegenheid moeten gebruikmaken om die maatschappelijke opdracht op een meer geactualiseerde manier te omschrijven en om tot een herziening van het financieringssysteem te komen en – dat staat letterlijk in mijn beleidsnota – de middelen zo rationeel mogelijk aan te wenden om meer in te zetten op kwetsbare doelgroepen. Ik denk dat we daar een gezamenlijk belang hebben. Levenslang leren is belangrijk, maar misschien minstens even belangrijk voor die gezinnen waar de ouders niet de taal spreken – het kan wel onze taal zijn maar niet de lestaal – en waar de kinderen hogere studies willen aanvatten. We komen hier de komende weken nog uitgebreid op terug.

Wat betreft de verschillen tussen instellingen, hebben wij geen cijfers in verband met pioniersstudenten in het hoger onderwijs. Ik kan de geciteerde cijfers dan ook niet objectief beoordelen. Ik ben ook een beetje terughoudend om hier zomaar te beginnen orakelen over de verschillen tussen de instellingen. Er kunnen heel wat contextfactoren meespelen. Ik heb ook geen ambitie om het beleid van de instellingen in dezen te gaan beoordelen omdat ik echt wel merk dat alle instellingen op hun manier actief bezig zijn met het investeren in de begeleiding van studenten. De instellingen hebben mij trouwens verzekerd dat ze dat in de toekomst absoluut ook zullen blijven doen. Wat ik wel nuttig vind, is om te bekijken hoe we nog op een meer actieve manier goede projecten en ervaringen kunnen uitwisselen tussen de instellingen. Maar over de redenen waarom mensen voor een bepaalde instelling kiezen, kan ik geen objectieve informatie geven, dus zal ik mij daar vandaag ook niet aan wagen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp-a): Minister, dank u wel. U zegt dat het cijfers zijn die gerelateerd zijn aan de verdeling van de middelen in het kader van het Aanmoedigingsfonds. Als u het Financieringsdecreet evalueert en misschien ook wel hervormt, dan zou het als het van mij afhangt heel zinvol kunnen zijn om voor de basisfinanciering van de instellingen net meer rekening te houden met die sociaal-economische kenmerken van de studenten. Want instellingen mogen natuurlijk nooit het slachtoffer worden van het feit dat ze ook inzetten op zwakkere doelgroepen, op die pioniersstudenten. Dat is een heel belangrijk aandachtspunt. Ik zie nu toch in het beleid dat eerder andere keuzes worden gemaakt, om te beginnen met de afschaffing van het Aanmoedigingsfonds, en dat vind ik alvast een zeer spijtige zaak.

Een volgend element dat ik betreur, is dat er ook wordt bespaard op omkadering, studentenvoorzieningen en sociale investeringen aan de hogeronderwijsinstellingen omdat net ook daar die begeleiding individueel op maat van elke student geboden wordt en dat kansengroepen substantieel meer gebruikmaken van die studentenvoorzieningen en die sociale omkaderingsmaatregelen. Als men daar bespaart, doet men twee keer die groep onrecht aan. Dat zal hun slaagkansen natuurlijk niet doen stijgen.

Met een volgend element ben ik het helemaal eens. U zegt dat men die achterstand niet oploopt op het moment dat men kiest voor hoger onderwijs. Die is waarschijnlijk gecumuleerd doorheen de studieloopbaan. Dat klopt uiteraard. Alles staat of valt met een goede oriëntering in het secundair onderwijs om te beginnen. Daar ligt een gigantische werf open. Er is heel veel werk op de plank voor de hervorming van het secundair onderwijs. Dat is meer dan een modernisering, denk ik. Er zijn effectief hervormingen nodig die verregaand zijn en zeer erg inzetten op de sociaal-economische positie van die jonge mensen om hen juist te oriënteren, op basis van hun capaciteiten en hun talenten. Dat kan je veel beter door in de eerste graad veel meer mogelijkheden en talenten aan te boren en te laten beleven en proeven. *(Opmerkingen van de heer Kris Van Dijck)*

Mijnheer Van Dijck, dat is niet waar. Voor mij heet dat de brede eerste graad. Ik ben blij dat u mij vertaalt. Een hervorming van het secundair onderwijs en een brede eerste graad hangen samen voor mij. Ik dacht trouwens dat u in het verleden ook altijd een voorstander was van een hervorming van het secundair onderwijs. Daar ben ik dus ook blij mee.

Een laatste punt is het volwassenenonderwijs. Ik heb uiteraard gelezen dat u ter zake een grote hervorming plant. Ik ben het niet eens met het overhevelen van NT2 naar de inburgeringssector. Ik vind dat we dat binnen het onderwijs moeten houden. Zo kan men veel meer mensen de kans bieden om tegen een betaalbaar tarief van publieke dienstverlening te genieten bij hun integratie in de samenleving en hun taalverwerving.

Minister, u zegt het volwassenenonderwijs meer te willen oriënteren naar mensen die echt ook economisch kansen verdienen, die ook zwakker staan op de arbeidsmarkt. Ik betreur dan ten eerste dat u kiest voor een verhoging van het inschrijvingsgeld. Dat dreigt toch ook wel mensen te ontmoedigen om te participeren, en dat vinden wij uiteraard geen goede zaak.

Ik ben het dus eens met heel veel van wat u zegt, en ook met de analyses die u maakt, maar in de keuzes in de beleidsnota en ook in de budgettaire keuzes die daartegenover staan, zie ik eigenlijk een tegenovergestelde tendens. Natuurlijk, the proof of the pudding is in the eating, en we zullen in de komende legislatuur proeven.

De voorzitter: De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik dank ook de vraagsteller. Ik denk dat ik het al diverse keren heb gezegd op deze plaats: de keuzes die we hebben gemaakt met de hervorming van het secundair onderwijs, zijn de juiste keuzes. Mevrouw Gennez, ik ben zeer blij dat u ook zegt dat er in die eerste graad een brede waaier moet worden aangeboden. Dat staat ook in dat masterplan. We maken daarbij fundamentele keuzes. In het vaste pakket voor alle jongeren zijn onder andere ook wetenschap en techniek aanwezig. Er zijn ook voldoende keuze-uren om precies dat aan te bieden wat voor eenieder belangrijk en nodig is, wars van wat vroeger werd gesteld, namelijk een tot 15 jaar uitgestelde studiekeuze. Wat er in de huidige brede eerste graad aan bod zal komen in de hervorming of modernisering van het secundair onderwijs, dat vinden wij prachtig.

Ik herhaal verder min of meer wat ik daarstraks heb gezegd: de oriëntatie naar het hoger en het universitair onderwijs gaat verder dan een louter budgettaire keuze. Dat gaat verder dan: geven wij jongeren aanmoediging via het Aanmoedigingsfonds of studiebeurzen en dergelijke? Dit gaat over een mentale klik om die keuze te maken. De tools die we hebben uitgewerkt via oriënteringsproeven, en de opdracht die we geven aan het secundair onderwijs in die hervormingsplannen, in die modernisering van het secundair onderwijs, moeten inderdaad hefboomen zijn om die keuze sterker te maken, zodat we alle jongeren die capaciteiten en talenten hebben, op de juiste plaats krijgen. In die optiek zijn wij ook vol verwachting om het ter zake uitgetekende beleid straks ook verder te implementeren.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel (Open Vld): Minister, ik ben tevreden met uw antwoord. Net als u ben ik hoopvol dat dit in de toekomst heel wat beter kan. Als studenten met moeilijke SES-kenmerken (sociaal-economische status) het zeer goed doen in het hoger onderwijs, dan is dat op zich al bemoedigend. Feit is natuurlijk – en dat is pijnlijk, maar volgens mij te remediëren – dat ze in het secundair onderwijs al in studierichtingen zaten waar ze eigenlijk niet thuishoorden. Daaraan moeten we iets kunnen doen. Mevrouw Gennez, dat lijkt me belangrijker dan te vragen wat men in het hoger onderwijs zal doen op het vlak van het begeleiden van studenten met SES-kenmerken. Het blijft nu eenmaal mijn innige overtuiging dat, als men ingrijpt in het leerplichtonderwijs, en in eerste instantie in het lager onderwijs, die jongeren in het secundair onderwijs dan niet terechtkomen in studierichtingen die voor hen eigenlijk te gemakkelijk zijn. Op dat moment lijken ze misschien niet gemakkelijk, maar eigenlijk is dat onder hun niveau van kunnen en kennen. Men moet die kinderen beter en intensiever begeleiden, zodat ze wanneer ze 12 jaar zijn wél goede punten hebben, en niet terechtkomen in studierichtingen die tot minder grote successen leiden in het hoger onderwijs.

Ik heb nog een kleine opmerking over de brede eerste graad en het kennismaken met verschillende vakken, zoals techniek, taal, wetenschap enzovoort. Ik heb altijd de overtuiging gehad dat wetenschap en techniek een ruimere plaats moeten krijgen in de lagere school. Wie in de derde graad van de lagere school al kennismaakt met techniek, en dat op een goede en grondige manier kan doen, die zal ook al snel weten of dat iets voor hem of haar is. Nu komt dat eigenlijk redelijk weinig aan bod. Het verheugt me dus dat de beleidsnota ook gewag maakt van het verbeteren van de lessen wetenschap en techniek in het lager onderwijs. Dat lijkt me een belangrijke stap opdat leerlingen hun talenten en belangstellingsgebieden beter leren kennen.

De voorzitter: De heer De Potter heeft het woord.

De heer Jenne De Potter (CD&V): Ik dank de minister voor de duiding bij de cijfers, want het was mij niet helemaal duidelijk vanwaar die cijfers precies kwamen. Belangrijk is dat de vaststellingen die in die cijfers vervat zitten, door ons allemaal worden gedeeld en dat ze ook de nodige appellering doen aan ons allen.

Het klopt, minister, dat we niet tot het hoger onderwijs moeten wachten om in te grijpen, want dan zijn we inderdaad te laat. Daarom kan ik elementen uit uw antwoord en uit uw beleidsnota absoluut delen en ondersteunen: aandacht voor het Nederlands, maximale participatie aan het kleuteronderwijs, maar ook een belangrijke rol voor oriëntering en studiebegeleiding. Een oriënteringsproef en een niet-bindende toelatingsproef zijn ongetwijfeld belangrijke momenten, maar wat ons betreft, past dit het best in een langdurig oriëntatieproject, waarbij leerlingen en studenten worden begeleid en opgevolgd, en op die manier in de goede studierichting terechtkomen. Dat is een beleid waarin wij u willen ondersteunen. Ik hoop dat we daar de komende jaren officiële cijfers over kunnen krijgen, zodat we kunnen toetsen in welke richting het evolueert.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Gennez, ik begrijp dat u vragen stelt en opmerkingen maakt, maar tot een paar maanden geleden was uw partij wel bevoegd voor heel het beleidsdomein Onderwijs. De cijfers waar u naar verwijst, zijn ook cijfers van toen u de bevoegdheid had. U wekt nu de indruk dat het allemaal de schuld van mijn keuzes is, maar van de keuzes die wij maken, zijn er nog geen effecten of cijfers bekend.

Wat ik wel zie in al die cijfers, is dat er nog een aanzienlijke problematiek is waar we aan moeten werken. Ik heb geprobeerd om de doos wat open te trekken, om aan te tonen dat oriëntering en kwetsbare groepen naar het onderwijs brengen, meer is dan een verhaal van hoger onderwijs. Dat hebt u zelf ook beaamd.

U verwijst naar het Aanmoedigingsfonds en de studentenvoorzieningen (stuvo's). Dat zal zeker nog aan bod komen in de komende weken. In alle gesprekken die ik gehad heb, zei men dat het bij het Aanmoedigingsfonds een gehakketak is van wie wat krijgt. De aanleiding van die cijfers zijn net de nieuwe criteria, maar we zouden er nooit doorgeraakt zijn. Niemand was er gelukkig mee. En dus vind ik dat het een taak is van elke universiteit en hogeschool om het te doen.

Het Financieringsdecreet is nog niet zo oud, maar ik vind dat u een punt hebt. Het is ook mijn punt. Er zitten nu wat mechanismen in het Financieringsdecreet die ervoor zorgen dat, als je meer beursstudenten hebt, je daar nadeel van ondervindt, en dat vind ik niet zo handig. Als de pot met middelen dezelfde blijft en je moet anders gaan financieren, betekent dat dat je elders wat moet wegnemen. Ik ben van mening dat dat een criterium is dat eventjes herbekeken moet worden, want daar zit een wat foute balans in. Als we in de komende periode die discussie aanvatten, moeten we dat zeker bekijken.

Ik vind het heel belangrijk dat de stuvomiddelen er zijn. We investeren daar nog altijd 44 miljoen euro per jaar in. Dat is enorm. Daar wordt inderdaad ook wat op bespaard. Ik heb deze week nog gesprekken gehad met hogescholen. Er is dan zo'n groep die bepaalt waarvoor de stuvomiddelen gebruikt worden. Daar zitten ook studenten in. Stuvomiddelen worden bijvoorbeeld ook gebruikt om goedkope skivakanties aan te bieden of allerhande sociaal-culturele activiteiten te doen. Dat is goed in tijden dat het kan, maar als je het op de corebusiness gaat enten, is het begeleiden van studenten die in kwetsbare omstandigheden zitten, echt wel de reden waarom de stuvomiddelen in het leven geroepen zijn.

Als ik die besparing ongedaan kan maken of als ik elders middelen kan vinden, zal ik daar zeker middelen bij geven. Ik vind dat iets heel belangrijks. 44 miljoen

euro is niet niets, maar als er meer in geïnvesteerd kan worden, zal ik die keuze zeker maken. Dat geldt trouwens ook voor mijn collega's in de Vlaamse Regering. Iedereen is daar gevoelig voor.

Dan is er tot slot nog het volwassenenonderwijs, maar dan lopen we al een beetje vooruit op discussies die nog moeten plaatsvinden. We vonden het heel belangrijk dat de kwetsbaarste mensen de laagste tarieven behouden. Die blijven ook ongewijzigd. U hebt er zelf op gewezen dat je mensen ook moet stimuleren om het te doen. De prijs alleen is geen criterium om ze de stap te doen zetten naar volwassenenonderwijs. We moeten manieren vinden om hen te stimuleren om het ook effectief te doen. Daar ligt nog een heel grote uitdaging.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp.a): Minister, uiteraard zullen we nog veel van gedachten wisselen, ook op een positieve en constructieve manier. Er moet mij toch iets van het hart. Het is waar dat de slaagkansen niet staan of vallen met de oriëntatie in het hoger onderwijs, maar dat ontslaat ons niet van de verplichting om ook daarin te blijven investeren. Die redenering vind ik een beetje al te gemakkelijk: het had al opgelost moeten zijn in het kleuter-, basis- of secundair onderwijs; anders heeft het geen zin om nog in het hoger onderwijs te remediëren. We kunnen ons dat niet permitteren in een kenniseconomie, waar onderwijs- en opleidingsniveau zo bepalend zijn voor de kansen in het leven. Ik wil daarvoor blijven waarschuwen.

Ik vind het positief dat u zegt dat er te veel bespaard wordt op de stuvomiddelen, dat er misschien wel een inhoudelijke uitkuis komt, maar dat er eventueel wel middelen bij kunnen komen.

Ik kijk uiteraard uit naar de hervorming van het Financieringsdecreet. Ik weet dat de evaluatie nog moet worden opgeleverd. Het is belangrijk dat we daarbij ook de zes kenmerken zwaarder laten spelen.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Ik voel me een beetje aangesproken. Ik zeg niet dat je geen inspanningen moet leveren in het hoger onderwijs om jongeren te ondersteunen die het moeilijk hebben. Alleen denk ik dat je er veel meer middelen en energie in moet steken, als je wilt dat het rendeert en het succes heeft. Je moet er op tijd mee beginnen: in de kleuterklas, in de lagere school. Hoe vroeger je ermee begint, hoe meer het rendeert.

Daar moet je nuchter in blijven. Als je ziet dat je niet het gewenste resultaat bereikt in de kleuterschool en de lagere school, kun je grote structuren opzetten in het hoger onderwijs en er veel geld tegenaan gooien, maar zo ga je het niet rechte trekken. Dat is mijn punt. Ik zeg niet dat je mensen niet mag helpen als ze 18 zijn. Je moet wel beseffen dat het dan veel moeilijker is, dat het minder gaat renderen, dat je het veel eerder had moeten doen.

Ik hoop dat dat nu voor eens en voor altijd duidelijk is, want u mag mij geen slechte intenties verwijten. Het is nu eenmaal wat het is, daarvoor heb ik u gisteren die zeer interessante studie gegeven.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Willy Segers tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de conclusies van het rapport 'Moslims en niet-moslims in Brussel: tussen spanningen en wederzijdse aanpassingen' – 220 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, de Koning Boudewijnstichting heeft op haar webstek de belangrijkste conclusies gepubliceerd van het rapport 'Moslims en niet-moslims in Brussel: tussen spanningen en wederzijdse aanpassingen'. De studie is gevoerd in samenwerking met de Universit  catholique de Louvain (UCL) en keek toe op de situatie in Brussel, "in het bijzonder op de relaties in scholen, bedrijven en verenigingen maar ook op intermenselijk vlak. De resultaten wijzen op de moeilijkheden om vreedzame relaties op te bouwen, en op het wederzijds gevoel van onbehagen."

Mijn vraag gaat specifiek over de relaties in scholen. Vooral omdat uit de studie blijkt dat leerkrachten niet voldoende vorming en middelen hebben om om te gaan met die diversiteit. Veel jongeren zouden de geschiedenis herlezen, onder meer vanuit een mosliminterpretatie, wat het lesgeven erg bemoeilijkt. Het leidt tot ontwijkingsgedrag, waarbij leerkrachten bepaalde onderwerpen vermijden, zoals de evolutietheorie, het neutraliteitsprincipe en de gelijkheid tussen man en vrouw, maar ook onderwerpen uit de geschiedenislessen als de kruistochten en de Holocaust.

Een Brusselse leerkracht verklaart in De Morgen: "Die jongeren weten ook niet beter, want ze komen hun wijk niet uit, halen hun kennis van hun vrienden of van vage, onbetrouwbare sites op het internet. Veel leerkrachten laten dan maar begaan en proberen de andere leerlingen tenminste mee te krijgen. Ze weten vaak niet hoe ze in zulke situaties moeten reageren." Brusselse leerlingen gaan dan ook op de speelplaats en daarbuiten vooral om met soort- en lotgenoten, vrienden of kennissen uit de wijk.

Deze thematiek hebben we al even aangekaart in de commissie Brussel bij minister Gatz, maar ik ken toch ook graag uw reactie op bepaalde aspecten. Hoe staat u tegenover de bevindingen van dit rapport? Welke instrumenten kunt u de leerkrachten eventueel aanreiken om om te gaan met de groeiende diversiteit in de Brusselse en ook in andere Vlaamse scholen? Wilt u de betrokken jongeren ook meer buitenschools bereiken? Hoe denkt u dat te kunnen realiseren?

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel (Open Vld): Minister, ik deel die bekommernis. Deze ochtend is de kwestie van het verbod op hoofddoeken en het arrest van de Raad van State niet aan bod gekomen, dat zou ook een lange discussie zijn. Dit hoort bij die problematiek. Helaas is de voorbije jaren heel vaak gesproken over het mogen dragen van een hoofddoek als religieus symbool. Maar wie het onderwijsveld beter kent, zeker in de centrumsteden, in de steden met een grote allochtone gemeenschap, zoals Brussel, weet dat er wel wat meer aan de hand is. Je kunt het spanningen noemen. Je kunt het onduidelijkheid noemen, voor heel veel leerlingen, van welke achtergrond ook. De leerkrachten hebben het daarmee ook heel erg moeilijk. Het wordt volgens mij dringend tijd dat daarover een uitvoerig debat plaatsvindt, open van geest en zonder taboes, waarin men mag zeggen wat het probleem is. Het lijkt me dat veel mensen daarover niet vrijelijk durven te spreken uit vrees om als onverdraagzaam te worden gezien.

Ik heb van leerlingen, ouders en leerkrachten ook al heel vaak moeten horen dat bepaalde thema's heel moeilijk vallen: de evolutietheorie, seksuele voorlichting, gelijkheid tussen man en vrouw. Meisjes gaan zelden mee zwemmen. Er is zelfs discussie over turnen, dansen en muziek. Dat zet heel veel druk op onze samenleving. De heer Segers stelt een zeer belangrijke vraag. Ik kijk uit naar uw antwoord en naar wat we de komende jaren kunnen doen om het probleem op te lossen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, er wordt terecht aandacht besteed aan deze vraag. In de voorbereiding van het antwoord vond ik enkele discussies over deze problematiek terug. Mevrouw Brusseel, ik las onder andere de hele discussie over de behandeling van de evolutieleer in de scholen. Er stond onlangs nog een artikel over in de krant. Ik ga mij hier focussen op het onderzoek dat er was. Dat is nu het belangrijkste.

Wat me trof in het onderzoek – en dat is hier niet gezegd – is dat beide groepen, zowel de moslims als de niet-moslims, aangeven zeer gehecht te zijn aan Brussel en zich werkelijk Brusselaar voelen. Alleen valt het op dat ze elk een ander verhaal vertellen over Brussel en over het leven dat ze leiden in Brussel. Dat is opmerkelijk, en ook een beetje een gemiste kans, maar ook een te grijpen kans om te werken aan, wat het rapport noemt, 'wederzijdse co-inclusie'.

Wat zijn nu de instrumenten? De bevindingen van het rapport sterken mij in de overtuiging dat aandacht voor diversiteit in het onderwijs bijzonder noodzakelijk is. Ik besteed daar in de beleidsnota ook aandacht aan. Dat is absoluut geen achterhaald beleidsthema. Het moet echt geïntegreerd deel uitmaken van een kwaliteitsvol en maatschappelijk relevant onderwijs.

In deze commissie hadden we het er al over dat de lerarenopleiding goed afgestemd moet zijn, beter dan nu, op de alsmaar toenemende diversiteit, zowel in Brussel als in andere grootsteden en centrumsteden die met deze uitdagingen geconfronteerd worden. Heel wat getuigenissen van leerlingen en leerkrachten in het onderzoek tonen ook een aantal positieve relaties aan, steunend op dialoog en uitwisseling. Zij zeggen dat dit vooral mogelijk is als een leerkracht over voldoende onderbouwde kennis beschikt over de anderen. Sommige leraren gaan deze debatten aan, en grijpen ze aan om tot uitwisseling en ontmoeting te komen. Er stond een heel schoon artikel op brusselnieuws.be over het Atheneum Karel Buls in Laken, dat deze problematiek kent en de discussies gewoon is. Men debatteert er vrij over de actualiteit en laat ieders mening aan bod komen. Ze hechten er veel belang aan vrije meningsuiting. De leerkrachten zorgen dan voor duiding en coaching in de discussies. De school maakt het ook mogelijk voor de leerkrachten om nascholingen te krijgen om specifiek met deze problematiek om te kunnen gaan.

Andere leraren voelen zich gefrustreerd of onvoldoende opgeleid om die uitdagingen aan te gaan. Wij moeten er dus voor zorgen dat er een goed aanbod is en dat zij er kunnen mee omgaan. Ik heb dat atheneum nog niet bezocht, maar het artikel raakte me wel. Het is een positief verhaal. We kunnen hen misschien eens uitnodigen. Het is interessant om van positieve voorbeelden uit te gaan om te weten te komen hoe we kunnen veralgemenen, om zo de problematiek wat beter aan te kunnen.

De diversiteit op de werkvloer moet dus concreet worden geïmplementeerd. Dit onderzoek geeft immers aan dat er ook binnen de pedagogische teams spanningen kunnen opduiken en dat er belang moet worden gehecht aan voldoende gemengde leerkrachtenteams.

Er bestaan vandaag heel wat nascholingsinstanties met veel expertise, die de scholen kunnen ondersteunen. Voorrangsbepaald Brussel vzw (VBB) ondersteunt netoverschrijdend basisscholen inhoudelijk en procesmatig op het gebied van talenbeleid en taalvaardigheidsonderwijs, diversiteit en differentiatie, samenwerken met ouders en met andere onderwijspartners. Ook de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) neemt uiteraard heel wat initiatieven in het kader van een integrale benadering. Het Onderwijscentrum Brussel (OCB) incorporeert heel wat praktijkexpertise met betrekking tot de ondersteuning van kinderen en schoolteams in verband met taal, maar ook met diversiteit en ouder- en buurtbetrokkenheid. Ook onze pedagogische begeleidingsdiensten ontvangen vanuit Onderwijs middelen om scholen te coachen bij het omgaan met diversiteit, burgerschapseducatie, etcetera.

Wij hebben dus een traject te gaan. Ik heb hier niet onmiddellijk nieuw warm water uit te vinden, maar ik denk wel dat het goed zou zijn om gestructureerd te kijken naar de positieve voorbeelden en om vandaaruit een beleid uit te rollen. U moet dat onderzoek eens lezen. Het is heel interessant. U kunt zich altijd focussen op het negatieve, maar er zijn ook leraren die dat aankunnen. Maar ze moeten de kans krijgen. Je moet daar ook leren mee omgaan. Op 1 september was ik in een schooltje even buiten Antwerpen. In een van die klassen waren er geen twee kinderen met dezelfde nationaliteit. Dat was spectaculair om te zien, maar het was ook spectaculair om te zien hoe de leerkracht in kwestie daarmee omging. De diversiteit moet mee opgenomen worden in de opleiding.

Uiteraard is het belangrijk om de jongeren ook buiten de school te bereiken. Dat blijkt ook uit het onderzoek. Er zijn weinig gemeenschappelijke ontmoetingsplaatsen. Men lijkt zich op te sluiten in de eigen kring en buurt. Men denkt dat men buiten de vertrouwde omgeving niet welkom is. Ik vind dat heel vreemd. We mogen niet vergeten dat de ideeën van jongeren voor een groot deel een afspiegeling zijn van dominante overtuigingen en beelden uit hun eigen omgeving. Om dat te doorbreken, moet er een appel worden gedaan bij verenigingsleven, jeugdwerk, cultuur en sport... Het is met andere woorden een gezamenlijke opdracht voor de hele Vlaamse Regering. Voor wat het onderdeel Onderwijs betreft, moeten we de leraren ondersteunen en voldoende investeren in het leren kennen van elkaar. Onbekend is onbemind.

De voorzitter: De heer Segers heeft het woord.

De heer Willy Segers (N-VA): Minister, dank u voor uw visie hieromtrent. Ik kondigde al aan dat wij in de commissie Brussel het thema hebben bekeken vanuit de algemene invalshoek. Het is een te ruime materie om specifiek hetzij in de commissie Brussel hetzij hier in de commissie Onderwijs ten gronde te behandelen, precies omdat het een gecoördineerde aanpak zal vergen. Ik denk ook aan uw collega's voor Stedenbeleid en Inburgering, maar ook Cultuur, Jeugd en zelfs Sport. Zij zullen daar ongetwijfeld bij moeten worden betrokken.

De reden waarom ik de vraag hier nog eens stel, is zeer specifiek. U hebt het zelf aangehaald in antwoord op mijn laatste vraag, waarin ik vroeg of jongeren nog moeten worden betrokken in een buitenschoolse context. U hebt daar 'zeer zeker' op geantwoord. Dat is terecht. Precies omdat de locatie waar ze elkaar wel treffen de school is, wordt er in het bijzonder naar het onderwijs gekeken.

Ik denk dat het ook zeer goed zou zijn mochten we erin slagen vanuit het onderwijs de nodige hefboomen aan te reiken, zeker aan leerkrachten en beginnende leerkrachten. Dat is niet evident in de Brusselse context, maar dat is een ander verhaal, dat u ook kent.

Het zou de bedoeling moeten zijn dat open te trekken naar meerdere domeinen tegelijk. Het zou niet correct zijn de conclusies van de studie verkeerd te

interpreteren en te zeggen dat het onderwijs het maar moet oplossen, omdat dat de plaats is waar die jongeren elkaar wel ontmoeten. Ik vermoed dat dat een te arme oplossing zou bieden. U hebt al heel wat bestaande instrumenten opgesomd. Ik denk dat in die context een overleg met de andere betrokken ministers nodig is, in functie van een eventuele gecoördineerde aanpak. Het moet inderdaad ook via cultuur. Die opmerking werd ook in de commissie Brussel gegeven. Misschien kan ook een of andere culturele activiteit in schoolgebouwen, al dan niet met betrokkenheid van ouders, een stap zijn. Maar zo kun je verder gaan naar jeugdbeweging, sportvereniging enzovoort. Er is dus heel wat mogelijk.

Het onderwijs zal natuurlijk inderdaad een zeer belangrijke rol spelen. Ik wil iedereen ertoe oproepen niet uitsluitend naar het onderwijs te kijken wat dat betreft. Dat is de rode draad van de verschillende opmerkingen die toen werden gemaakt. In die context zou ik de komende jaren graag verder bekijken hoe we dit kunnen aanpakken.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Minister, in uw antwoord gaf u een aantal voorbeelden, onder andere het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls. U vertelde dat ze heel veel belang hechten aan de dialoog met de leerlingen, het aangaan van de confrontatie en het in debat brengen van een aantal belangrijke inhoudelijke aspecten. Leerkrachten moeten daarvoor gewapend zijn.

Het zou goed zijn om de ervaringen te bekijken van professor Braeckman die in 2007 of 2008 door de Vlaamse Regering werd aangesteld om in het Darwinjaar onder andere rond de evolutieleer te werken, bijvoorbeeld in het onderwijs. Hij moest de leerkrachten een versterking van de kennis bijbrengen en hen leren hoe ze daarmee moeten omgaan in deze moderne tijden. De ervaring van onder andere zulke mensen uit het academische milieu kunnen echt wel helpen om leerkrachten te versterken.

Je kunt die dialoog alleen maar aangaan met de nodige kennis. Het gaat niet enkel over Darwin, het creationisme of het ontkennen van een aantal zaken. Straks komt er nog een vraag om uitleg van de heer De Gucht over de educatie rond de Shoah en de Holocaust. Er zijn belangrijke waarden en belangrijke kennis die in het onderwijs moeten worden overgebracht. U haalde daarnet voorbeelden aan van scholen die daar op een goede manier mee omgaan. Dat vergt natuurlijk ook een inspanning richting leerkrachten op het vlak van ondersteuning, opleiding en navorming.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseeel (Open Vld): Minister, de rol van de leraar is inderdaad cruciaal. U slaat de nagel op de kop. Men moet een dialoog kunnen voeren in de klas. Laat dat nu net niet altijd even gemakkelijk zijn, zeker niet in een klas waar een aantal zaken taboe zijn. Het vergt inderdaad de nodige opleiding en, zo u wilt, nascholing. Wat ik daarin ook cruciaal vind, is de visie van het schoolteam. Eigenlijk moet dergelijke houding ten overstaan van de leerlingen gedragen worden door een volledig schoolteam, ook door de directie.

Wat een beetje moeilijk is, ook in een stad als Brussel, is dat heel veel leerkrachten slechts korte opdrachten vervullen in bepaalde scholen. Wat hen in de ene school wel lukt, lukt hen in de andere school niet. Dat is soms ontmoedigend. Ik denk dat u daardoor ook een aantal negatieve getuigenissen krijgt. Dat is uiteraard spijtig.

Ik wil ook graag het voorbeeld geven van het Koninklijk Atheneum van Antwerpen. Naast het Hoofdstedelijk Atheneum Karel Buls, heeft ook het

Koninklijk Atheneum van Antwerpen de laatste jaren grote stappen vooruit gezet. Karin Heremans heeft er op een bepaald moment heel moeilijke tijden beleefd, onder andere toen er voor de schoolpoort werd betoogd tegen het hoofddoekenverbod. Karin Heremans bleef daarin heel erg haar standpunt verdedigen, omdat ze nu eenmaal merkte dat er veel werk aan de winkel was en dat er druk werd uitgeoefend op meisjes.

Wat heeft ze toen gedaan? Ze heeft iedereen bijeengebracht. Ze heeft ook alle leerkrachten levensbeschouwelijke vakken bijeengebracht en ingezet op een constante interreligieuze dialoog in de school. Sindsdien gaat alles daar veel beter en is er geen nijpend taboe meer dat voor conflicten zorgt. Als we daaraan de komende jaren willen werken, kan zij een voorbeeld zijn.

Daaruit vloeit ook het idee voort van filosoof Patrick Loobuyck om leerlingen van verschillende overtuigingen vaker bijeen te brengen in het vak levensbeschouwing, ethiek en filosofie. Ook al ligt er nog een lange weg voor ons, lijkt het mij een zeer interessante piste om leerlingen vaker samen te brengen in plaats van ze steeds gescheiden te houden wegens de overtuiging van hun ouders. Dat vond ik een belangrijk element in deze discussie.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Jean-Jacques De Gucht tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de onvoldoende aandacht voor de Holocaust in het onderwijs – 238 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Op 14 juli werden in het Joods Museum te Brussel vier mensen doodgeschoten. Overduidelijk ging dit om een daad van terrorisme en antisemitisme. De hoofdverdachte is de Fransman Mehdi Nemmouche. Niet toevallig zou hij voor zijn terreurdaad deel uitgemaakt hebben van IS in Syrië. Een van de hoekstenen van hun ideologie is immers het antisemitisme. Het was een drieste uiting van de latente onverdraagzaamheid van sommige extremistische geloofsgroepen in onze samenleving. Het was immers al langer geweten dat antisemitische gevoelens de kop opstaken in onze samenleving. Het afgelopen jaar kreeg maar liefst 31 procent van de Joden in ons land te maken met antisemitisch geweld. Enkel Hongarije presteert 'beter'.

Een deel van de oorzaak kan gevonden worden in ons onderwijs. Een rapport van het Bureau van de Europese Unie van de grondrechten toont immers aan dat België de op één na slechtste student is in Europa wanneer het gaat over kennis van het antisemitisme. En een studie van Paris Match toont dan weer aan dat slechts een op de twee jongeren onder de 25 weet dat antisemitisme een van de pijlers van het nazisme was.

Dat verschillende autoriteiten al op de noodzaak hebben gewezen om in het onderwijs aandacht te schenken aan de Holocaust, hoeft dan ook niet te verbazen. Zowel de UNESCO als het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten en het Vlaams Vredesinstituut hebben deze aanbeveling naar voren geschoven. Momenteel is de Holocaust immers niet expliciet opgenomen in de vakoverschrijdende eindtermen. De leerlingen moeten nu op het einde van het secundair onderwijs lessen kunnen trekken uit historische en actuele voorbeelden van onverdraagzaamheid, racisme en xenofobie. Maar hoe de Vlaamse scholen

die eindtermen uitwerken, bepalen ze zelf. Er is dus geen garantie dat de Holocaust is opgenomen in de leerplannen, die verschillen per onderwijsnet.

Andere overheden in ons land hebben bovendien al maatregelen genomen om aan deze problematiek tegemoet te komen. De Belgische Senaat nam eerder dit jaar, voor zijn hervorming, een resolutie aan die het aandeel van de Belgische overheid in de Holocaust erkent. En Wallonië gaf hieraan navolging met een resolutie die aandacht schenkt aan de overlevering en het onderricht in de Holocaust. Vlaanderen blijft in dezen achter.

Minister, bent u eveneens de mening toegedaan dat onderricht in de Holocaust een goed tegengif kan zijn tegen het latente antisemitisme en racisme in onze samenleving? Indien ja, bent u van plan om stappen te ondernemen om te garanderen dat onze jongeren gegarandeerd de schoolbanken verlaten met de nodige kennis van de Shoah? Als dat zo is, op welke maatregelen zou u dan willen voortwerken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, mijnheer De Gucht, u weet dat herinneringseducatie, waarbij gewerkt wordt aan een houding van actief respect in de huidige maatschappij vanuit de collectieve herinnering aan menselijk leed dat veroorzaakt is door andere mensen, zoals oorlog, intolerantie of uitbuiting, voor mij zeer belangrijk is. Het is belangrijk dat we deze herinneringseducatie in stand houden en actief laten zijn. De vele acties en aandacht die er dit en de volgende jaren zal zijn rond de herdenking van de Grote Oorlog, biedt scholen uitgelezen mogelijkheden om aan herinneringseducatie te werken. Zo is uw vraag ook terecht om bijvoorbeeld vanuit de dynamiek en de drama's van de Holocaust lessen te trekken.

In uw vraag stelt u dat de Holocaust niet expliciet is opgenomen in de eindtermen. Dat is absoluut juist. De vakoverschrijdende eindtermen bepalen wel dat leerlingen lessen trekken uit historische en actuele voorbeelden van onverdraagzaamheid, racisme en xenofobie. Dat betekent dat leraars kunnen kiezen op welke wijze ze dit thema benaderen. De Holocaust is hierbij een mogelijkheid, maar ook de gebeurtenissen in Rwanda of Syrië kunnen aanleiding vormen om het thema van racisme, volkerenmoord en onverdraagzaamheid te benaderen.

Zoals u weet is België ook lid van de International Holocaust Remembrance Alliance, een internationale denktank die het onderzoek naar en het onderwijs in de Holocaust wil bevorderen. Het feit alleen al dat ons land toegelaten werd tot deze taskforce, toont aan dat onze scholen volgens hen kwaliteitsvol aan de slag gaan met het thema. Maar hoe dan ook is ook onderricht in de Holocaust absoluut een middel om antisemitisme, racisme en onverdraagzaamheid in het algemeen te bestrijden.

Regelmatig duikt de vraag op om de Holocaust explicieter in de eindtermen op te nemen, vaak naar aanleiding van een concrete gebeurtenis. Als ik me niet vergis, hebt u in de vorige legislatuur samen met uw collega Annick De Ridder een voorstel van resolutie ingediend om de Holocaust op te nemen in de eindtermen. Ik heb gelezen dat men daar toen niet op ingegaan is omdat er een andere resolutie was die wel was goedgekeurd door de meerderheid en waarin het onder andere ging over het bezoek aan de kazerne Dossin. Ik heb de motivatie daarrond gelezen. Die vragen zijn interessant om de geschiedenis op te frissen van de discussies die gevoerd zijn in het verleden. Ik kan me wel achter de motivatie scharen waardoor uw voorstel van resolutie niet goedgekeurd is geraakt. Maar wat het opnemen in de eindtermen betreft, staat algemeen in de beleidsnota dat we die eindtermen wat duidelijker moeten formuleren. De vraag

is dus of we het woord 'Holocaust' daarin moeten opnemen of niet. Eindtermen moeten vooral op het 'wat' focussen: wat moeten leerlingen kennen?

Naar aanleiding van het voorstel van resolutie over het bezoek aan de Dossinkazerne is mijn voorganger, minister Smet, gaan overleggen met de koepels en het Gemeenschapsonderwijs over een engagementsverklaring over het onderwijs dat het beste zou zijn over de thematiek van de Holocaust. Ik heb die tekst ondertussen gevonden. Het is echter zeer vreemd: er is heen en weer geschreven, maar die tekst is nooit ondertekend geraakt. Ik vind dat eigenlijk wel een gemiste kans. Er is immers positief over gediscussieerd. Ik kan me geen enkele reden voorstellen waarom dat niet is ondertekend. Het lijkt me dus een mooi moment om de koepels en het Gemeenschapsonderwijs bij mij te roepen, om die engagementsverklaring met hen door te nemen en te proberen die nog dit jaar ondertekend te krijgen. U kunt dan zeggen nog niet helemaal gelukkig te zijn omdat het niet in de eindtermen staat, maar u weet waar de leerplannen worden gemaakt. Als we een afspraak kunnen maken in een engagementsverklaring die meteen ook de resolutie mee uitvoert en waardoor men zich ertoe engageert die Holocaust op te nemen in het eigen pedagogisch project, dan bereiken we eigenlijk het doel dat u ook voor ogen hebt.

Ik verbind me er dus op zeer korte termijn toe om met de partners aan tafel te gaan zitten, op basis van de tekst die tot stand is gekomen op initiatief van mijn voorganger. De tekst is wat lang. Voor mij moet een engagement ook wel wat concreet zijn. Het is echter een zeer goede basis waarop men kan werken. Als u dat wenst, dan kan ik u ook die ontwerp tekst bezorgen. Dan kunt u dat zien. Tot mijn verbazing is die nooit ondertekend geraakt, tenzij ik iets uit het oog heb verloren. Dat is spijtig. Zo kunnen we een mooie stap vooruit zetten.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, ik heb enkele kleine opmerkingen. Ik zal beginnen met het positieve. Het stemt me heel tevreden dat u wilt bekijken op welke manier verder gevolg kan worden gegeven aan die engagementsverklaring, misschien wat aangepast waar nodig en inderdaad in overleg met de diverse onderwijsnetten.

Wat de herinneringseducatie betreft, ligt de nadruk op dit moment enorm op de Grote Oorlog. U hebt daar zelf naar verwezen. Dat is natuurlijk perfect te begrijpen, gezien de periode waarin we ons bevinden, maar het zou toch wel positief zijn, mocht men ook werk kunnen maken van het extra onder de aandacht brengen van de heel donkere bladzijden die daarop zijn gevolgd. Het Vlaams Vredesinstituut heeft er trouwens op gewezen dat, als we te veel focussen op 1914-1918, de aandacht voor andere gebeurtenissen ondergesneeuwd raakt, gezien het feit dat leerkrachten een beperkte tijd hebben. Ik hoop dat u inderdaad graag met ons aan tafel wilt zitten om te bekijken wat er mogelijk is. Ik dank u daar dan ook voor.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Mevrouw Kathleen Krekels (N-VA): Voorzitter, de Holocaust is ook voor onze fractie een heel belangrijk feit. Minister, ik ben ook blij met uw antwoord met betrekking tot die engagementsverklaring, die we misschien toch eens opnieuw moeten bekijken, om te zien of dit inderdaad een manier zou kunnen zijn om de Holocaust onder de aandacht te brengen. Natuurlijk is de Holocaust niet het enige feit in de geschiedenis als het gaat over etnische zuiveringen. We moeten toch ook opletten dat we niet te specifiek worden in de eindtermen, omdat we dan ook op die dunne lijn tussen het wat en het hoe komen. Het is heel belangrijk dat we het wat sturen, maar we moeten het hoe toch laten bepalen door de scholen.

Die engagementsverklaring kan inderdaad misschien een praktisch instrument geven om daar verder in te gaan. Ik meen dat onze fractie zich dan ook wel wil aansluiten bij dat idee.

Minister Hilde Crevits: Uit de titel van de engagementsverklaring blijkt dat het wel wat breder gaat. Het gaat om een "gemeenschappelijke engagementsverklaring inzake aandacht voor genocides en misdaden tegen de menselijkheid tijdens de Tweede Wereldoorlog". Het is natuurlijk een niet-gevalideerde tekst, het is een ontwerp, maar ik zal hem aan de secretaris geven, zodat die hem kan bezorgen. Het is niet de bedoeling dat u bijkomend nog tien bladzijden suggesties doet. Ik vind dit wel kunnen. De naam van de minister zal moeten worden veranderd en zo. (*Gelach*)

Het secretariaat van het katholiek onderwijs is ook al niet helemaal juist meer. (*Gelach*)

We zien echter dat er overleg is gepleegd. Ik vind dit goed. Ik meen dat we dit op die manier kunnen doen. Ik zal die tekst al eens laten rondgaan.

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

De heer Jo De Ro (Open Vld): Minister, we vieren nu dat het honderd jaar geleden is sinds de start van de Grote Oorlog. Volgend jaar vindt de zeventigste verjaardag van de bevrijding van de kampen plaats. U bent nieuw als minister van Onderwijs. Uw voorgangers hebben daar ook in hun periode aandacht voor gevraagd, bijvoorbeeld door een bezoek te brengen. Er gaan heel veel scholen een aantal kampen bezoeken. Trouwens, de enige vrouwelijke voorganger die u hebt, heeft nooit haar grootvader gekend, omdat de man een paar dagen voor de bevrijding van Bergen-Belsen is omgekomen. Het is dus niet een probleem van de vorige eeuw, maar het leeft in veel families nog deze eeuw door. Mocht men er een werkbezoek van het parlement of de commissie van maken, samen met de minister, dan kan men op onze fractie rekenen.

Minister Hilde Crevits: Ik vind dat een goede suggestie. Ik zal wel niet tot volgend jaar wachten met die engagementsverklaring. We zullen daar nu werk van maken. Mijn grootvader heeft ook veel last gehad van de Tweede Wereldoorlog. Ik denk dat dit bij heel veel mensen het geval is. Ik ben het absoluut eens met de vraag, maar wat zet je in eindtermen en wat niet?

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Jean-Jacques De Gucht tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over het tekort aan onderricht van EHBO in het klaslokaal

– 237 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Voorzitter, minister, collega's, 6 procent van de mensen die in België een hartaanval krijgen, overleeft het. In Nederland ligt dat cijfer op 60 procent. Dat alles is het gevolg van de beperkte aandacht die geschonken wordt aan reanimatie binnen de schoolcontext. Hoewel het is ingeschreven in de vakoverschrijdende eindtermen, biedt slechts de helft van de scholen in ons land ook effectief een EHBO-cursus aan.

Dat getal moet drastisch omhoog, collega's. Iedereen die de schoolbanken verlaat, zou in staat moeten zijn om een persoon met een hartaanval te helpen. Want enkel indien men weet hoe men iemand moet helpen, zal men ook durven in te grijpen. Dat probleem werd ook reeds aangekaart door de Belgische Cardiologische Liga. Cardioloog Johan Van Lierde bevestigde in april van dit jaar al dat ons onderwijs de beste plaats is om dat te organiseren.

Ik geef enkele cijfers mee. Er zijn 400.000 hartstilstanden per jaar, waarvan er 350.000 buiten een ziekenhuis in Europa gebeuren. Dat betekent 1000 doden per dag, zonder ingrijpen. Dat zijn cijfers waar je even stil van wordt. De Belgische Reanimatieraad gelooft dat er 50 procent reductie van overlijdens mogelijk is indien op het niveau van Nederland gewerkt kan worden, maar daar zitten we bijlange nog niet aan.

Minister, bent u het met mij eens dat er werk moet worden gemaakt van een betere cursus EHBO, die gegarandeerd aangeboden wordt aan alle studenten in ons basis- en secundair onderwijs? Zo ja, welke stappen zult u daartoe zetten?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Mevrouw Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Uiteraard is EHBO heel belangrijk, maar vanuit onze fractie stellen wij ons de vraag of wij per definitie vanuit de overheid lesinhoud van bovenaf moeten opleggen. We moeten de scholen meer vertrouwen en ruimte geven, zoals ook in de beleidsnota wordt gesteld. Bovendien is het al opgenomen in de vakoverschrijdende eindtermen: "De leerlingen roepen hulp in en dienen eerste hulp en cpr toe", waarbij cpr staat voor cardiopulmonaire resuscitatie.

We zijn van mening dat we het werkveld de verantwoordelijkheid moeten geven. De school is en blijft immers de eerste verantwoordelijke voor haar onderwijskwaliteit, maar moet daar ook verantwoording voor afleggen. Uit ervaring blijkt bovendien dat als zo'n cpr-opleiding niet wordt onderhouden, men het op latere leeftijd ook niet meer kan. Dat moet dus sowieso ook op latere leeftijd onderhouden worden, en dus moeten mensen zelf initiatieven nemen.

De voorzitter: Mevrouw Gennez heeft het woord.

Mevrouw Caroline Gennez (sp.a): Minister, ik sluit me aan bij de vraag van collega De Gucht. Het gaat hier inderdaad over een zaak van leven of dood. Mijn aanvoelen is dat dit wel in de eindtermen kan worden opgenomen, en dat dat zelfs aan te bevelen is. Ikzelf heb er geen benul van hoe ik iemand zou moeten helpen die in acuut levensgevaar is, en ik vind dat wel een gemiste kans.

Ik denk overigens dat als dat van jongs af aan aangeleerd en gestimuleerd wordt, je ook geneigd zult zijn om dat te onderhouden op latere leeftijd. De kans is kleiner dat iemand dat op latere leeftijd zelf en buiten de schoolse context gaat aanleren.

Ik ben van mening dat wij in onze eindtermen kunnen wieden, minister, maar ook dat we vanuit de overheid, dus in onze eindtermen, niet alleen aandacht moeten hebben voor het wat, maar ook voor het hoe en het precieze proces. We zien immers ook dat in het onderwijs vaak maatschappelijke problemen binnendringen en daar heel nobel en goed worden aangepakt. Volgens mij is het een en-enverhaal. Ik ben blij dat er ook binnen de meerderheid stemmen zijn om de eindtermen op die manier te versterken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Gucht, u hebt hier een zeer gevoelige vraag gesteld. Ik heb twee kinderen die redder zijn aan zee, en die kennen heel

veel van EHBO. De discussie of dat nu op school moet worden aangeleerd of niet, is bij ons thuis al zeer uitgebreid gevoerd. Ik ben tot de conclusie gekomen dat mijn kennis van EHBO veel minder groot is dan die van mijn kinderen. Als ik zie hoe soepel zij daarmee omgaan, denk ik dat dat wel iets zeer belangrijks is. Ik heb dus zeer veel empathie en sympathie voor uw vraag.

Wat staat er op dit moment in de eindtermen? Het is geen vakgebonden eindterm, maar wel een vakoverschrijdende eindterm. In de eindtermen van het lager onderwijs staat dat de leerlingen in een noodsituatie hulp moeten kunnen inroepen van een volwassene. Er staan gelijksoortige bepalingen in de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs. Ik vind dat ook voldoende.

In het secundair onderwijs wordt gesteld dat leerlingen in de derde graad zich in het kader van de ontwikkeling van een gezonde en veilige levensstijl moeten verdiepen in de kennis in verband met reanimatie en dat ze eerste hulp bij ongevallen moeten aanleren. Er staat expliciet: "De leerlingen roepen hulp in en dienen eerste hulp en cpr toe."

Het is dus geen vakgebonden eindterm, mevrouw Gennez. Je mag dus kiezen in welk vak je het geeft, maar het zit vandaag wel al in de eindtermen, niet alleen hulp inroepen, maar ook eerste hulp en cpr toedienen. Je kunt er dus niet omheen, het moet gekend zijn. Het 'wat' is dus duidelijk.

Je zou er een vakgebonden eindterm van kunnen maken. Dan zit het bijvoorbeeld bij lichamelijke opvoeding, maar ik weet niet of het probleem daarmee opgelost zal zijn, want het is al zeer duidelijk wat ze moeten kunnen.

Maar ik merk ook, zoals mensen hier hebben opgemerkt, dat herhaling belangrijk is en dat je het grondig moet leren. Ik weet niet van hoeveel vijfde- of zesdejaars ik graag cpr en eerste hulp zou krijgen toegediend, als het nodig zou zijn. We moeten de vraag stellen hoe accuraat en adequaat het is. Ik weet uit de lessen die mijn kinderen hebben gekregen, dat het een zeer specifieke handeling is, die vaardigheid vraagt.

De eindterm situeert zich bovendien binnen een van de zeven contexten van de vakoverschrijdende eindtermen. Hoe gaan we ermee om? De huidige set aan einddoelen is het resultaat van een reactie op maatschappelijke ontwikkelingen. We moeten inderdaad, zoals u zegt, mevrouw Gennez, de huidige eindtermen en ontwikkelingsdoelen evalueren, bijsturen en duidelijker formuleren. Maar deze is wel duidelijk geformuleerd. Dat kan niet duidelijker.

De tijd is aangebroken om te kijken of we het aanbod niet actiever in de verf moeten zetten. De scholen zijn uiteraard vrij. Het Rode Kruis en het Vlaamse Kruis hebben heel veel expertise. Het Rode Kruis Vlaanderen stelt lespakketten samen en richt cursussen in. Het heeft ook een aanbod voor toekomstige leerkrachten, die dan op hun beurt zelf opleidingen kunnen geven. Bovendien nam het Rode Kruis het initiatief om samen met vertegenwoordigers uit het onderwijs aan nieuwe leerlijnen te werken, gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek en inspelend op de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Ook het Vlaamse Kruis heeft een aanbod voor scholen, onder meer om te leren omgaan met hartdefibrilatoren. Voor een volledig overzicht van alle initiatieven verwijs ik naar de websites www.gezondopschool.be en www.gezondeschool.be.

Scholen hebben dus vandaag alle autonomie om er zelf invulling aan te geven. Dat geldt ook voor de andere einddoelen.

Ik zal sowieso de onderwijsverstrekkers nog eens samenroepen. We moeten elkaar toch zien in verband met de engagementsverklaring. De vraag is of we geen groter pact kunnen sluiten met het Rode Kruis en het Vlaamse Kruis, om

het aanbod gemakkelijker in de scholen te krijgen. Je kunt van leerkrachten almaar meer taken vragen. Er zijn wellicht scholen waar het zeer goed gebeurt en scholen waar het minder is. Maar de expertise is in Vlaanderen in elk geval aanwezig. Meer dan die eindtermen herformuleren, moeten we inzetten op het dichter bij de school brengen van het aanbod dat vandaag bestaat. Ik stel dus voor dat ik de partners samenroep. Voor mij zijn nu de eerste partners het Rode Kruis en het Vlaamse Kruis. Er zijn nog veel organisaties die dat kunnen. Maar ik denk eerst aan die twee om de goede praktijk tot bij de leerlingen brengen.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): U verwijst naar het Rode Kruis en het Vlaamse Kruis. Dat zijn inderdaad twee mogelijke partners, die daarvoor ook zijn uitgerust. Daarnaast is er de Belgische Reanimatieraad. Daarin zitten de verschillende geneesheren en vertegenwoordigers van de eerstelijns hulp. Het lijkt me niet oninteressant om ook met hen samen te zitten om een plan uit te werken.

Ik ben heel tevreden dat u dat wilt doen, minister. Als je vandaag kijkt, doet slechts een op de twee scholen het. Het staat inderdaad in de eindtermen, maar als maar een op de twee het doet, zitten we met een probleem.

Ik ga ermee akkoord dat het een repetitief karakter moet hebben. Het mag niet iets zijn dat je één keer leert en dat daarna niet meer terugkomt. Er zijn heel veel zaken die ik heb geleerd in het onderwijs die daarna niet meer zijn herhaald, en waarover ik vandaag ook niet wil worden ondervraagd. Maar die zijn waarschijnlijk minder levensbedreigend dan het niet meer kennen van EHBO. Er zijn ook stappen voor. Het Rode Kruis heeft bijvoorbeeld een stappenplan per leeftijd. In het basisonderwijs gaat het om het invoeren van hulp. Dan gaat het over verband leggen en dergelijke tot de reanimatie van personen.

Het zou heel goed zijn om met de verschillende onderwijsnetten aan tafel te zitten, om ervoor te zorgen dat we in de toekomst een bevolking hebben die wel degelijk in staat is om hulp te bieden, in tegenstelling tot vandaag.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Mevrouw Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Ik ben het ermee eens dat sensibilisering van belang is. Het zit in de eindtermen, dus kun je het aanleren. In de lessen biologie kan dat aan bod komen in het hoofdstuk over de bloedsomloop bijvoorbeeld, maar niet elke leerkracht biologie is zelf in staat om het aan de leerlingen te leren. Binnen scholen is het belangrijk dat er wordt nagegaan of er leerkrachten zijn die cpr kunnen toepassen en die het kunnen aanleren. Want het verkeerd aanleren, is ook niet goed. Ik ben verpleegkundige en daarom vind ik het zo belangrijk. Sensibilisering en regelmatig herhalen zijn belangrijk. Als je het tien jaar niet meer hebt gedaan, dan weet je het niet meer als er iets gebeurt en schiet je in paniek.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Tijdens het schrijven van het voorstel van resolutie dat tijdens de vorige legislatuur is ingediend, heb ik gekeken wat de mogelijkheden zijn om het bijvoorbeeld op te nemen in de opleiding van leerkrachten biologie of lichamelijke opvoeding. Om de lessen te geven, moet je eigenlijk telkens opnieuw een cursus volgen. Op den duur werkt dit zo verzwarend dat je er ook mee moet opletten.

Minister Hilde Crevits: Dit is voor mij een reden om er geen vakgebonden eindterm van te maken, maar net een vakoverschrijdende. De kans is groot dat er op school iemand is die er sterk in geïnteresseerd is en het brevet ook heeft en het niet erg vindt om dat te herhalen. Als het vakgebonden wordt, is het een

bepaalde leerkracht die het moet doen. Als dat niet zo is, kan zelfs een leerkracht geschiedenis het op zich nemen. Dat maakt het soepeler. U hebt wel een punt. Ik zal nagaan wie er in de Reanimatieraad zit en of het kan. U hebt mijn engagement dat we zullen nagaan hoe het aanbod kan worden versterkt.

De heer Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik ben heel tevreden met het antwoord en ik hoop dat we er in de toekomst werk van kunnen maken. Of het vakoverschrijdend of vakgebonden is, maakt niet zoveel uit. Het belangrijkste is dat mensen het kunnen. Er zal wel iemand zijn die het kan, maar we moeten proberen te stimuleren dat leerkrachten hun weg daarin vinden. Dat is nu vandaag te weinig het geval. Scholen weten soms niet dat leerkrachten verbonden zijn aan het Rode Kruis of die cpr kennen. Het zou al goed zijn als daarover open communicatie wordt gevoerd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van mevrouw Tine Soens tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de kwaliteitszorg in het hoger onderwijs – 264 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp-a): Minister, de cel Kwaliteitszorg van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) staat in voor onderwijsvisitaties in het kader van de externe kwaliteitszorg van ons hoger onderwijs. Op basis van de individuele visitaties neemt de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) een beslissing gebaseerd op de European Standards and Guidelines. Deze werden vastgelegd door de Europese ministers van Onderwijs in Bologna in 2003. De eerste visitatieronde van de opleidingen werd uitgevoerd van 2004 tot 2012.

Een tweede visitatieronde is gestart in 2013 en zou lopen tot 2021. De universiteiten en hogescholen hebben echter te kennen gegeven dat ze de visitaties van de opleidingen liever kwijt dan rijk zijn. Hun argumenten gaan van de gebrekkige kwaliteit van de visitatiecommissies, de hoge kosten, de planlast tot het gebrek aan meerwaarde bij de instellingsreview.

De opleidingsvisitaties zijn echter niet zonder nut. Het stelsel wordt internationaal sterk gewaardeerd en als voorbeeld genomen. Het is een stimulans om aan interne kwaliteitszorg te doen. De opleidingen worden internationaal gewaardeerd en erkend. De clusterevaluatie en vergelijkend inzicht op het geheel van opleidingen binnen een domein heeft legitimiteit doordat de uitvoerende commissie is samengesteld uit gezaghebbende, onafhankelijke en externe deskundigen. Bovendien is het een middel om opleidingen van mindere kwaliteit ertoe aan te zetten zich te verbeteren.

Het gerucht gaat dat, zonder enig overleg met een aantal stakeholders, standpunten worden geponeerd om de visitaties van slechts 64 opleidingen af te ronden en de rest op te schorten. De opleidingsvisitaties zouden medio 2015 worden stopgezet tot na de evaluatie van de eerste instellingsreview van de verschillende instellingen. Aan de verschillende stakeholders was hierover nochtans een debat beloofd. Een onmiddellijke stopzetting lijkt een overhaaste beslissing te zijn zolang er geen open en eerlijk maatschappelijk debat met de verschillende stakeholders over de kwestie heeft plaatsgevonden en zonder dat duidelijk is waar men naartoe wil.

Klopt het gerucht dat er een lijst is van 64 opleidingen die men nog gaat visiteren en men zich verder enkel nog focust op de instellingsreview? Wat zijn de alternatieven voor kwaliteitswaarborg, indien er toch wordt beslist om de opleidingsvisitaties af te schaffen? Vreest u niet dat we in een vacuüm terechtkomen indien er geen onmiddellijk alternatief voorhanden is? Hoe passen deze zaken in het NVAO-model? Hoe past dit in het gezamenlijk kwaliteitsmodel voor het hoger onderwijs dat ruim tien jaar geleden is opgestart met Nederland en ook internationaal wordt gewaardeerd?

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Mevrouw Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik heb enkele bijkomende vragen. In uw beleidsnota stelt u dat u de overgang naar een nieuw systeem van externe kwaliteitszorg voor het hoger onderwijs beter wilt stroomlijnen, en dat daartoe een werkgroep zal worden geïnstalleerd. Wie zetelt er in die werkgroep? Wanneer mogen we de eerste resultaten van die werkgroep verwachten? Het is de bedoeling om tot een geïntegreerd systeem te komen. Wat verstaat u daaronder? Ik veronderstel dat het nog steeds de bedoeling is om, zoals in het regeerakkoord staat, de evaluatie af te wachten van de instellingsreviews alvorens nieuwe initiatieven te nemen. Weet u wanneer de pilot over de instellingsreviews kan worden geëvalueerd?

De voorzitter: Ik veronderstel dat we binnen enkele weken, bij de bespreking van de beleidsnota, daar kunnen op ingaan. Ik probeer alles wat gescheiden te houden, al is dat niet altijd gemakkelijk.

Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Voorzitter, minister, collega's, dit is een zeer belangrijke problematiek. Ook ik heb de reacties gehoord van zowel de VLUHR als van de Vereniging van Vlaamse Studenten (VVS). De VVS is erg bezorgd, en een aantal rectoren laten over de zaak een heel andere stem horen. De kwaliteit van het hoger onderwijs en hoe we die blijven garanderen, is een problematiek die een grondige discussie vergt. Er wordt vrij fors bespaard in het hoger onderwijs. Ondertussen staat de kwaliteit onder druk, want tegenover het toenemend aantal studenten staat een onvoldoende stijging van het aantal personeelsleden. Het inschrijvingsgeld stijgt ook. De mensen moeten meer betalen, maar de kwaliteit wordt minder gewaarborgd dan vroeger. Studenten maken zich daar zorgen over. Op dat moment aankondigen dat men het systeem van kwaliteitszorg zal veranderen zonder daarover een debat te voeren, verbaast me enorm.

Ik heb leden van de meerderheid al gevraagd of ze bereid zijn daarover een hoorzitting te organiseren. Ik zou graag de studenten en de vertegenwoordigers van de VLUHR eens aan het woord willen laten. Een aantal opmerkingen zijn erg terecht. Zo zegt rector Torfs dat de initiatieven ontzettend veel planlast met zich meebrengen. Ik denk dat hij gelijk heeft. Ik denk dat het systeem moet worden herbekeken. De planlast moet verminderen, maar zonder het kind met het badwater weg te gooien. Ik wil graag een hoorzitting houden, maar de oppositie is te klein om dat zelf te kunnen afdwingen. We zijn op dat punt afhankelijk van de meerderheid, en dat is spijtig. In de vorige legislatuur was dat niet het geval. Ik roep dus op om een grondige evaluatie te maken vooraleer beslissingen te nemen en de kaart van besparingen te trekken.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, ik ben blij dat de vraag wordt gesteld, zodat ik wat er vandaag gebeurt, kan duiden. We hebben in Vlaanderen bijzonder kwaliteitsvol hoger onderwijs, en ik wil benadrukken dat die kwaliteit

voor mij voorop staat. Ik hecht dus een groot belang aan de manier waarop onze universiteiten en hogescholen ons kunnen garanderen dat zij kwaliteit bieden. Terecht wijst u, mevrouw Soens, erop dat het systeem voor kwaliteitszorg in ons hoger onderwijs hoge ogen gooit. Dat komt onder meer omdat we er al jaren intensief aan werken: sinds 1991 organiseren we opleidingsvisitaties in de universiteiten. Later volgden er ook in de hogescholen. De instellingen hebben de organisatie van de visitaties ondergebracht in hun gezamenlijke koepel, de VLUHR.

De volgende stap was dat die opleidingen niet alleen werden gevisiteerd, maar ook nog eens formeel geaccrediteerd. Daarvoor werken we nauw samen met Nederland, in de NVAO. De afgelopen weken heb ik de betrokken actoren leren kennen, en heb ik met hen ook al overlegd. Zo'n kwaliteitszorgsysteem is een dynamisch gegeven. Het moet mee-evolueren met de cultuur en de expertise-ontwikkeling van de opleidingen en de instellingen. Er is geleidelijk aan een kwaliteitscultuur ontstaan, ook onder impuls van de Europese ontwikkelingen.

Ook de afgelopen jaren hebben de instellingen, samen met de VLUHR en de NVAO, gewerkt aan een actualisering van het systeem, met de goedkeuring van een nieuw decreet in 2012 als resultaat. Het nieuwe stelsel introduceerde de instellingsreview, waarbij niet de opleidingen afzonderlijk maar de instelling in haar geheel op de kwaliteit wordt beoordeeld. De eerste instellingsreviews zijn bedoeld als nulmeting en staan vanaf volgend academiejaar ingepland. Een tweede ronde zou vanaf 2019 volgen. Het decreet ter zake is aangenomen, en ik sta er ook helemaal achter. In het regeerakkoord staat dat de toetsing van de opleidingen wordt vervangen door instellingsreviews als die laatste positief worden geëvalueerd.

De komende vijf jaar zullen universiteiten en hogescholen twee instellingsreviews ondergaan, terwijl ook de opleidingsvisitaties blijven lopen. Deze situatie is niet zo ideaal. Alles loopt immers gedurende vijf jaar dubbel.

In de memoranda en tijdens ontmoetingen met mij hebben de instellingen terecht hun beklag gedaan. De opeenstapeling zou voor een dergelijk grote werklast zorgen dat de kwaliteitszorg er eerder onder zou lijden dan er beter van zou worden.

De instellingen hebben voorgesteld om op het nieuwe format van de instellingsreview te focussen en om de opleidingsvisitaties vanaf het najaar van 2015 op te schorten. Zo is een lijst met 62 opleidingen ontstaan die volgend jaar nog zouden gevisiteerd. Daarna zou de opschorting van start gaan.

Die opschorting zou enkel gelden voor de opleidingen die al tweemaal positief zijn geëvalueerd. Voor de opleidingen die, bijvoorbeeld, een hersteltraject doormaken, is nooit een opschorting gevraagd. Ik zou er overigens niet aan denken hierin mee te stappen.

Ik wil even onderstrepen dat de beleidsvisie van vertrouwen uitgaat en op planlastvermindering inzet. Dat staat in de beleidsnota te lezen. Tegelijkertijd met dit vertrouwen en de planlastvermindering zit ik echter met een decreet dat ertoe leidt dat alles gedurende vijf jaar dubbel zal lopen. Dit is een vervelende toestand. We hebben dan ook onderzocht hoe we oplossingen kunnen aanreiken.

De studenten hebben me bezocht met de armen in de lucht. Ze hebben me gewaarschuwd dat we de kwaliteit moeten kunnen garanderen. De NVAO is me komen waarschuwen dat met de Nederlandse overheid afspraken zijn gemaakt. De cel Kwaliteitszorg van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR KZ) heeft me verzekerd dat nu al goed werk wordt geleverd. Uit deze heel dynamische gesprekken is gebleken dat kwaliteitszorg bij de hogescholen en de universiteiten leeft. Daar is geen discussie over.

Ik heb alle betrokkenen gevraagd hoe we de kwaliteitszorg de komende jaren kunnen garanderen, hoe we ervaring met de instellingsreview kunnen opdoen en hoe toch nog visitaties en accreditaties kunnen gebeuren zonder alles dubbel te laten lopen. Ik heb gevraagd dit te onderzoeken.

Hierop is een taskforce opgericht. Die taskforce bestaat uit alle betrokken organisaties, namelijk de universiteiten, de hogescholen, de studenten, de VLUHR KZ, de NVAO, mijn administratie en mijn kabinet. Mijn kabinetschef is nog directeur van een hogeschool geweest en is vertrouwd met heel het systeem. Ik heb die taskforce gevraagd twee punten te onderzoeken.

De eerste vraag is of we binnen het huidig kader iets aan de planlast kunnen doen. Zelfs als alles dubbel loopt, kan het misschien wel met iets minder. Het is onwaarschijnlijk wat allemaal moet worden ingediend. De papierberg die moet worden overgemaakt, is zeer groot. Veel universiteiten en hogescholen willen het zo goed doen dat ze die papierberg zelf nog een beetje groter maken. Ik heb gevraagd of we iets aan die planlast kunnen doen.

De tweede vraag is of er mogelijke ingrepen zijn om de overgang naar het nieuwe stelsel van de instellingsreview beter te stroomlijnen. Dit betekent dat de pilots die we moeten laten lopen als model moeten dienen. De instellingen die hier enthousiast aan willen meewerken, moeten met betrekking tot de visitaties en de accreditaties een versoepeling krijgen.

De taskforce heeft eind vorige week een voorstel geformuleerd. Dit is dus allemaal vers van de pers. Ik zal even overlopen waar de taskforce momenteel staat. Volgens mevrouw Meuleman zouden we hoorzittingen moeten organiseren. Volgens mij is het ook nuttig naar de resultaten van de taskforce te luisteren.

Ten eerste zijn een aantal heel concrete voorstellen geformuleerd om het bestaand stelsel administratief te vereenvoudigen. Het gaat dan om de opleidingsvisitaties en om de instellingsreviews. Er moeten betere richtlijnen komen over de omvang van de documenten. Het aantal verplichte bijlagen moet worden beperkt. De focus moet tijdens het bezoek beter worden afgelijnd. Er moeten bindende afspraken komen over de vergoedingen en de verblijfskosten van de commissieleden, inclusief de logistieke kosten met betrekking tot hotels en restaurants. *(Gelach)*

Zelfs als er niets zou veranderen, kunnen en moeten we hier volgens mij in wieden. Dat zal geen afbreuk doen aan de kwaliteit. Ik zou niet weten waarom er sprake zou zijn van afbreuk. Dit kan perfect gebeuren.

Ten tweede heeft het Vlaams Parlement een decreet goedgekeurd. Ik zou graag zien dat de instellingsreview een eerlijke kans krijgt. De instellingen moeten voldoende enthousiasme kweken om hier actief mee aan de slag te gaan. Het is immers eigenlijk een goed systeem.

Eigenlijk zouden we tot een instellingsaccreditatie willen komen. Dit betekent dat instellingen het label krijgen dat ze op het vlak van kwaliteitszorg zeer goed bezig zijn. De instellingen wordt verantwoordelijk voor de kwaliteit van de eigen opleidingen. De externe controle en accreditatie onderzoekt dan of de instellingen daartoe in staat zijn. Dit systeem is op autonomie gebaseerd. We moeten dit niet onderschatten. Ik ben bereid het een kans te geven. We moeten echter controleren of de kwaliteit hierdoor niet daalt. De verantwoordelijkheid van de instellingen wordt zeer groot. Daar staat betrouwbaarheid tegenover. Om een dergelijke accreditatie te kunnen krijgen, moet de interne kwaliteitszorg van de instellingen bijzonder performant zijn.

Om de overgang te kunnen maken, wat volledig in de lijn ligt van het nieuw stelsel dat de afgelopen jaren is uitgewerkt, houdt het voorstel in dat de pilots voor de instellingsaccreditatie aan de volgend jaar startende instellingsreviews worden toegevoegd. Er komt, met andere woorden, iets bij dat tot modellen leidt.

Indien instellingen ervoor kiezen de pilots als deel van de instellingsreview te doorlopen, is de NVAO bereid de accreditatietermijn van de aparte opleidingen binnen die instellingen tijdelijk te verlengen. De NVAO heeft dit zelf voorgesteld. Indien een instelling hierop wil springen, wil de NVAO de accreditatietermijn verlengen. Dit betekent dat de visitaties voor die instellingen tijdelijk worden opgeschort.

De visitaties worden in dat geval echter niet afgeschaft. Bovendien zijn er de uitzonderingen die ik daarnet al heb vernoemd. Het geldt niet voor de opleidingen die zich in een hersteltraject bevinden en voor de nieuwe opleidingen.

Voor de instellingen die graag de pilot doorlopen van de instellingsreview worden de visitaties tijdelijk opgeschort, behalve in een hersteltraject of in een nieuwe opleiding.

Op basis van de ervaringen met de pilots komt er een evaluatie van het systeem in 2017 en worden dan verdere keuzes gemaakt voor de toekomst. Dat was al decretaal vastgelegd bij het invoeren van het nieuwe stelsel in 2012. We moeten echter ook in iets voorzien wanneer een instelling geen instellingsaccreditatie kan krijgen. Dan komen die afzonderlijke opleidingsvisitaties opnieuw in beeld. Voor instellingen waarvoor die pilots op dit ogenblik te vroeg zijn, blijft het systeem zoals het is, mits het wieden in de bestaande planlast.

Dit is een ambitieus voorstel dat een belangrijke stap kan zetten naar de toekomst. Een vacuüm kan men het dus zeker niet noemen. Bovendien responsabiliseert het systeem de instellingen ook om keuzes te maken. Dat decreet bestaat sinds 2012, het is goedgekeurd in het parlement maar nu moeten we daar actief mee aan de slag.

Instellingen krijgen pas opschorting van visitaties indien ze bereid zijn om de pilots volledig uit te werken. Voor de NVAO is dat interessant: zij komen opnieuw in beeld om die instellingsreview te beoordelen.

De NVAO zit mee aan het stuur van de taskforce. Het voorstel ligt dus helemaal in lijn met het kwaliteitsmodel dat we samen met Nederland hebben, en ook met de European Standards and Guidelines. Daarvan is er trouwens een nieuwe versie in de maak die in mei 2015 zal worden goedgekeurd op de Bologna-conferentie in Armenië.

Binnenkort, op 17 november, is er in Amsterdam een comité van ministers over de NVAO, waar ik me met de Nederlandse minister van Onderwijs, Jet Bussemaker, zal buigen over die dossiers. We zullen beiden voorstellen hoe we de ontwikkelingen van het kwaliteitszorgsysteem zien. Voor mij is het van groot belang dat de taskforce een eigen voorstel uitwerkt. Die taskforce is samengesteld uit mensen die daar actief aan deelgenomen hebben. Wij moeten nagaan hoe we dit kunnen omzetten in regelgeving en of dit de toets volledig kan doorstaan.

Ik heb geprobeerd om op een transparante manier uitleg te geven over dit dossier en de aanpak daarvan. Maar hoe dan ook komt dit dossier terug naar het parlement. Voor de kleinste verandering, zelfs in de planlast, moeten de besluiten worden gewijzigd.

Dit is het kader waarbinnen we werken. Er zijn twee positieve zaken: we snoeien in een aantal overbodige zaken en er is het voorstel dat na veel discussie is uitgewerkt en waar ik nu verder mee aan de slag wil.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Mevrouw Tine Soens (sp.a): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Iedereen zal het er hier over eens zijn dat de planlast absoluut moet verminderen maar dat dit geen afzwakking van de criteria of van de kwaliteit mag betekenen. Ik ben ook blij met de voorstellen die uit de taskforce komen. Er wordt ook nagedacht over de overgang naar het nieuwe stelsel. Sommige instellingen komen volgend jaar al aan de beurt in de instellingsreview. Misschien moeten we nadenken over een uniforme instellingsreview en die review een jaar opschuiven zodat alle instellingen zich daar beter op kunnen voorbereiden.

We willen uiteraard te allen koste vermijden dat de boutade meer inschrijvingsgeld voor minder kwaliteit bewaarheid worden en willen dan ook vragen dat het debat met de stakeholders hier kan worden gevoerd zodat we tot een efficiënt, slimmer en slanker systeem voor externe kwaliteitszorg kunnen komen met maximale garanties en met een minimale planlast.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Mevrouw Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, wie zat er aan tafel in die taskforce? Wanneer zijn zij samengekomen? Wanneer is dat voorstel gedaan?

Minister Hilde Crevits: De data van de samenkomst heb ik niet. Ze zijn vorige week tot een besluit gekomen maar dat is ook een aantal andere keren gebeurd. In het begin, toen de vraag werd gesteld om daar een taskforce voor op te richten, was ik er zelf bij en heb ik de discussie meegemaakt. In die taskforce zitten de universiteiten, de hogescholen, de studenten, de cel kwaliteitszorg van de VLUHR, de NVAO, mijn kabinet en mijn administratie.

Wanneer men een decreet heeft waar wijzigingen in moeten worden aangebracht, dan moet dat praktisch worden georganiseerd. Mevrouw Soens, u vroeg om de instellingsreview een jaar uit te stellen. Als wij hier een aantal wijzigingen doorvoeren, dan moet dat via decreet gebeuren. Intussen zitten we in het volgende academiejaar. Het decreet is van 2012, dus nu nog eens uitstellen lijkt me niet evident. Een aantal instellingen zijn klaar om daar actief mee aan de slag te gaan. Ik wil dat ook een kans geven. We moeten deze legislatuur kunnen evalueren. Wanneer het niet werkt, behouden we wat we hebben en snoeien we in de regels. De mensen van de NVAO vertelden me dat instellingen die aan kwaliteitszorg doen soms toch nog een opleidingsvisite vragen.

Ze zijn bezig met interne kwaliteitszorg en desondanks vragen ze om dat te komen beoordelen. Dat kan perfect nog gebeuren. Ik ben absoluut geen expert ter zake maar dat zijn volgens mij wel goede dingen. Ik wil dit wel een kans geven, anders zou dit parlement uiteraard het systeem niet in werking laten treden.

Mevrouw Soens, dat het goed moet gebeuren, daarvan ben ik overtuigd. Maar als je 2017 als evaluatiemoment zou kunnen halen, dan kun je tijdens deze legislatuur nog finaal beslissen wat het nu zal worden. Ik zou het dus graag proberen te halen.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord

Mevrouw Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Ik wil nog aanvullen dat wij er ook van overtuigd zijn dat de planlast moet en kan verminderen. We moeten er

vooral voor zorgen dat we niet ondoordacht te werk gaan om het te doen stoppen. Daar zijn wij het volledig mee eens. De kwaliteit van ons onderwijs en de monitoring ervan moeten uiteraard gewaarborgd blijven. Met de taskforce kunnen we inderdaad dingen bereiken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van mevrouw Vera Celis tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de kwaliteit van de evaluatiepraktijk in het secundair onderwijs – 292 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, het is belangrijk dat we nog even evalueren, maar ik zal u nu met plezier meenemen naar het secundair onderwijs.

Ieder jaar publiceert de onderwijsinspectie een jaarverslag waarin zij haar belangrijkste bevindingen uit het voorbijgaande jaar formuleert. In het laatste jaarverslag had de onderwijsinspectie grote bezorgdheden bij de kwaliteit van de evaluatiepraktijk in het middelbaar onderwijs. Tijdens de doorlichtingen van vorige schooljaar bleek namelijk dat in een groot aantal scholen de vragen op het examen onvoldoende overeenstemmen met wat de leerlingen normaal zouden moeten kennen volgens de eindtermen. De vragen op het examen meten met andere woorden onvoldoende of de leerlingen de leerplandoelstellingen wel bereiken. Verder komen niet alle leerplandoelen voldoende aan bod in het examen. De grootste bezorgdheden richten zich op het vak Frans. Dit is een ernstig gegeven omdat in 25 procent van de doorgelichte scholen meer dan 50 procent van de leerlingen een jaartekort voor Frans heeft.

De validiteit van de examens is nochtans van cruciaal belang. De punten van een examen vormen namelijk de basis voor de beslissingen die klassenraden nemen tijdens de deliberaties over de toekenning van een attest en de oriëntering naar studierichtingen, alsook voor beslissingen omtrent de leerlingenbegeleiding. Wanneer een school onvoldoende kan aantonen dat leerlingen de vereiste kennis, vaardigheden en inzichten onder de knie hebben, ontstaat er een probleem bij de validiteit van de studiebekrachtiging.

Minister, wat is uw standpunt bij het pleidooi van de onderwijsinspectie om meer aandacht te schenken aan de kwaliteit van de evaluaties? Hoe evalueert u de ernst van de resultaten uit het jaarverslag? Bent u ook van mening dat dit belangrijk is? Wordt er aan het onderdeel evaluatie voldoende aandacht besteed tijdens de lerarenopleiding? Zult u met dit punt rekening houden bij de hervorming van de lerarenopleiding? Zult u met dit punt ook rekening houden in het navormingsaanbod voor leerkrachten? Denkt u aan nog andere maatregelen?

We moeten er uiteraard voor zorgen dat we met een eventuele oplossing voor dit probleem niet nog meer planlast creëren voor de leerkrachten. Gaat u dat voorstel ook ter harte nemen?

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, ik vind een goede evaluatie ook een heel belangrijk aspect van goed onderwijs. Ik heb toch al vaak op het terrein gehoord en ik herinner mij uit mijn eigen ervaring als leerkracht dat het niet altijd zo gemakkelijk is als het lijkt. Het is ontzettend belangrijk, om meerdere

redenen. Als de evaluatie in de klas niet goed is, of als de evaluatie van examens niet goed of niet duidelijk is, gaan leerlingen of hun ouders snel de beslissing van de klassenraad aanvechten. De juridisering van ons onderwijs is al een eerste goede reden om zeker te zijn dat we goed evalueren en dat we onze leerkrachten daar maximaal op voorbereiden tijdens de lerarenopleiding, en hen daar achteraf ook in ondersteunen door de pedagogische begeleiding.

Ik illustreer dit met mijn geval. Ik heb vier jaar Latijn gegeven. Ik heb nooit mijn pedagogisch begeleider gezien. Ik hoopte wel dat ik goed bezig was, maar misschien had ik toch nog nuttige tips kunnen krijgen. Dit is uiteraard een detail.

De validiteit van de examens is niet alleen belangrijk voor de klassenraad, maar eigenlijk ook voor de leerlingen zelf. Je moet toch weten waar je staat. Er zijn eindtermen, maar er is in Vlaanderen, zoals in Nederland of in tal van andere Europese landen, geen centraal eindexamen. Zo'n echt objectieve graadmeter heb je eigenlijk niet, tenzij jouw leerkracht echt een perfecte evaluator is. We zien toch wel hier en daar problemen rijzen. Je kunt je de vraag stellen of bijvoorbeeld het toegangsexamen geneeskunde geënt is op de eindtermen. Als dat het geval is, zit je toch met een probleem als je ziet hoe weinig leerlingen er slagen voor dat toegangsexamen ofschoon ze zeer gemotiveerd zijn. Ik denk ook aan de ijkingsstoets Frans die jaren aan een stuk werd georganiseerd, en waarschijnlijk dit jaar ook, aan de Universiteit Antwerpen. Mevrouw Celis, u raakt daar inderdaad een heel delicaat punt aan. Je hebt daar leerlingen die willen verdergaan met Frans. De gemiddeldes op die toetsen zijn ontzettend laag. Dat is redelijk beangstigend. Ik kan mij niet voorstellen dat die 18-jarigen in het zesde middelbaar allemaal een onvoldoende hadden voor Frans, want dan zouden ze zich toch niet inschrijven voor die opleiding Frans aan de Universiteit Antwerpen. Ik heb een aantal van de vragen uit die toets eens bekeken. Daarin zaten vragen die aansloten bij de eindtermen van de eerste en de tweede graad. Die waren blijkbaar ook te moeilijk voor sommige leerlingen.

Je zit dus, zeker voor Frans, met een evaluatieprobleem. Ik wil daarmee zeker niet elke leerkracht stigmatiseren. Integendeel, ik denk dat veel mensen het zeer goed doen en het zeer goed willen doen.

Dus ik heb één vraag: wat zouden we kunnen ondernemen om dat te verbeteren? Zou u het voorbeeld van Nederland, het Centraal Instituut voor Toetsontwikkeling (Cito), willen volgen, om onze leerkrachten te ondersteunen door te investeren in toetsontwikkeling op een overkoepelend niveau, zodat leerkrachten kunnen nagaan of hun toetsen en examens beantwoorden aan de verwachtingen over evaluatie? Ik dank u.

Mevrouw Kathleen Helsen (CD&V): Minister, juist evalueren binnen onderwijs is ontzettend belangrijk. Persoonlijk ben ik geen voorstander van centrale toetsen, maar ik vind het wel belangrijk dat evalueren als element van het didactisch model echt wel de expertise is van leerkrachten. Als we kijken naar de lerarenopleiding, dan is de evaluatie van wat je overdraagt aan kennis, vaardigheden en attitude net een van de basiselementen van didactiek. Didactiek is ontzettend belangrijk in onderwijs. We moeten kijken of er al dan niet een probleem is met de didactische vaardigheden van onze leerkrachten.

Het lijkt mij belangrijk dat leerkrachten zelf kunnen bepalen wanneer en op welke manier ze evalueren, maar dat ze wel geleerd hebben om op een juiste manier te evalueren. Dat is echt de kern van onderwijs. Ik vind het belangrijk om vooral daar naar te kijken. We mogen vooral niet door mogelijke problemen evolueren naar centrale toetsen die wij als overheid inrichten. Dat staat haaks op de filosofie en de uitgangspunten die we willen vooropstellen in het beleid dat we in Vlaanderen willen voeren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, het is een interessante vraag, die haar oorsprong vindt in de Onderwijs Spiegel 2014, waarbij de A-stroom Frans eerste graad onder vuur wordt genomen. Daar ga ik toch van uit, mevrouw Celis? (*Instemming van mevrouw Vera Celis*)

Ik volg wat jullie hier allemaal hebben gezegd. Evaluatie is zeer belangrijk om te kunnen attesteren en tijdens het leerproces correct te kunnen differentiëren. De vaststellingen van de inspectie op dat vlak, met name dat voor het vak Frans in de eerste graad, A-stroom, de evaluatie niet alle eindtermen en leerplandoelstellingen bestrijkt en dat de opdrachten onvoldoende afgestemd zijn op het verwachte beheersingsniveau, vind ik merkwaardig en van groot belang. Het is een element waarmee leraren, directies, begeleidingsdiensten én de overheid aan de slag moeten om de situatie te verbeteren. De inspectie formuleerde bovendien in haar verslag een aantal aanbevelingen over hoe het beter kan.

In elke lerarenopleiding is het realiseren van een goed toetsbeleid een belangrijk onderdeel van de opleiding. Studenten krijgen hierover theoretische kaders mee en kunnen daar tijdens de stage-opdrachten mee oefenen. De uitdaging ligt er volgens mij in om én het eigen toetsbeleid voortdurend te actualiseren aan de veranderende leerstof én om binnen de school zelf een coherent toetsbeleid uit te werken tussen de leraren onderling. Ik neem die aandacht voor een kwalitatief toetsbeleid mee in de verdere debatten rond de lerarenopleiding.

Navorming kan natuurlijk, maar ik vind dat het in eerste instantie aan de scholen en begeleidingsdiensten toekomt om te zien welke acties op het vlak van nascholing nodig zijn. Ook de vakgroepen binnen de scholen kunnen daarin een belangrijke rol spelen. De inspectie stelt dat ook zelf.

We zien dat in het nascholingsaanbod van diverse organisaties ook vandaag al evaluatie opgenomen is, maar dan niet specifiek gericht op Frans in de eerste graad.

Een goede evaluatie kan alleen gebeuren op basis van helder geformuleerde doelen. Daarom kan het nuttig zijn om na te gaan of de wijze van formuleren van de huidige eindtermen aan die verwachting tegemoetkomt. Ik heb vandaag al meerdere keren gezegd dat die eindtermen duidelijk moeten maken wat iemand verondersteld wordt te kunnen. Een evaluatie moet natuurlijk toetsen of datgene dat in de eindtermen staat, gekend is. Daartussen zit het leerplan, dat toont hoe je dat moet doen. Het leerplan van het ene vak wekt natuurlijk al wat meer enthousiasme op dan dat van een ander vak.

We moeten bij die eindtermen vooral nagaan of we helder en duidelijk hebben geformuleerd wat we precies verwachten. Ze moeten toetsbaar zijn.

Je zou kunnen pleiten voor het Franse systeem van baccalauréat, maar daar heb ik het niet zo voor. Het is ook absoluut niet de bedoeling van deze Vlaamse Regering om zo'n toets in te voeren omdat we ervan overtuigd zijn dat het de autonomie van de school is het pedagogische project te toetsen. De school wordt natuurlijk gecontroleerd door de inspectie.

We moeten proberen niet te veel extra planlast te creëren, maar die juist te voorkomen. Collega's, het verbeteren van de evaluatiepraktijk is een zaak van kwaliteit, niet van kwantiteit. Ik heb geen zin om daar nog eens een hoop kwantitatieve zaken bij te voegen. Ik zie dus niet meteen een reden om aan te nemen dat duidelijker geformuleerde eindtermen de planlast zouden doen toenemen, integendeel.

We moeten er gewoon voor zorgen dat men in de opleiding zeer goed leert wat een goede evaluatie is. En misschien moeten we verder de scholen erop wijzen dat de vragen moeten worden aangepast aan de eindtermen die moeten worden gehaald. Ik vraag me af of de vragen die worden gesteld overal zijn aangepast aan wat men precies moet kennen. Daarmee hangt natuurlijk samen dat het 'wat' helder moet worden geformuleerd.

Het is een debat met een paar kanten, die te maken hebben met opleiding en de organisatie van de school zelf. Ik wil zeker niet evolueren naar algemene, verplichte testen. Maar dat was ook niet uw vraag.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, dank voor uw antwoord. Ik ben echt wel heel tevreden dat u veel belang hecht aan een goede en kwaliteitsvolle evaluatie. Dat is ook een verhaal van eerdere betrokken partners. U geeft dat ook zelf aan. Er kan natuurlijk vanuit navorming wel een en ander worden aangeboden, maar de lerarenopleiding, de leerkrachten, het schoolbestuur hebben allemaal een plaats in dat verhaal.

Vanuit 28 jaar ervaring heb ik daar een evolutie in gezien. De laatste jaren werd bijvoorbeeld een vakwerkgroep belast met het opstellen van het examen. Alle collega's die een bepaald vak gaven, werden samengebracht om één examen te maken, een objectief, goed examen, niet alleen om de leerplandoelen te toetsen maar ook om te vermijden dat bijvoorbeeld vanuit een individuele leerkracht het vervolgtraject van die leerling bepaald zou worden. Als die ene leerkracht op de een of andere eenvoudige manier examen afneemt, dan geef je de leerlingen een fout signaal. Het examen moet wel echt een uniform document zijn waarbij de vaktermen die voor dat vak moeten worden behaald, gekend zijn.

U hebt al een kanttekening gemaakt voor het vak Frans, waarbij u de eindtermen wat ambitieuzer wilt formuleren. Ik heb dat gelezen in de beleidsnota, en dat zal zeker nog in de komende weken ter sprake komen. Wat Frans betreft, moeten we zeker de vaardigheden toetsen, maar we mogen de kenniscomponent niet verwaarlozen. Dat is trouwens voor geen enkel vak zo, maar zeker specifiek voor Frans.

Deze maatregel moet voor duidelijkheid zorgen voor de leerkrachten tijdens het voorbereiden van lessen en het opstellen van evaluaties. Maar nogmaals, ik denk dat we daarover de komende weken nog van gedachten kunnen wisselen in deze commissie wanneer we de beleidsnota bespreken. Dank voor het zeer uitgebreid antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Mevrouw Ann Brusseel (Open Vld): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik deel uw mening dat er zeker geen extra planlast moet worden gecreëerd. Het was ook niet de bedoeling van mijn betoog om daarvoor te pleiten.

Wanneer ik het voorbeeld van Nederland aanhaalde, dacht ik eigenlijk vooral aan het Cito, dat eigenlijk een ondersteuning is, niet alleen voor een eindexamen. Ik wens wel een onderscheid te maken tussen wat ik zie als een team dat professioneel werkt op evaluatie en dat voor heel het onderwijsveld een steun is, en anderzijds de centrale eindexamens. Dat is een andere discussie. Daar kun je voor of tegen zijn. Ik zie toch wel heil in een vorm van aanvulling op wat de school doet. Ik denk dat er veel varianten mogelijk zijn. Het maakt niet zozeer uit hoe je het organiseert, maar het is zeer belangrijk voor de leerling te weten dat de evaluatie van een zodanige kwaliteit is dat wanneer je een eindcijfer hebt aan het einde van de middelbare school, je echt weet wat dat waard is. Nu is er toch

wel een aanzienlijk verschil tussen bepaalde scholen. Als je in de ene school bijvoorbeeld een 70 haalt voor wiskunde aan het einde van je schoolloopbaan, dan ben je wel klaar om ingenieur te gaan studeren, en in een andere school betekent die 70 iets helemaal anders. Dat is wat er nu ontbreekt. Je mag dan wel eindtermen hebben, maar als de evaluatie zodanig verschilt van de ene tot de andere school, dan heb je toch een probleem. Je kunt maar enkel en alleen voortgaan op – weliswaar – doorlichtingsverslagen. Maar de meeste ouders gaan bij het selecteren van een school voor hun kind voort op de reputatie. Als ik kijk naar de doorlichtingsverslagen, dan zie ik soms wel een verschil tussen een algemene reputatie en de resultaten van de school. Sommige scholen hebben de reputatie niet het beste publiek aan te trekken, maar dan zie ik in de doorlichtingsverslagen dat ze het goed doen.

Ik zal daar nu niet dieper op ingaan, maar ik denk dat mevrouw Celis zeer terechte vragen heeft gesteld en dat het belangrijk is om te werken op die evaluatie, op de didactiek en zeker wanneer het Frans betreft. Ik ben een groot pleitbezorger van meer en beter Frans op school, dat zal u niet verbazen, mevrouw Celis.

Ik denk dat het ook belangrijk is, wanneer je in de lagere school een taal aanleert, dat niet alles door de vingers gezien wordt, want als je dan in het eerste middelbaar toekomt en je moet daar wel correct kunnen schrijven, dan heb je een probleem. Met andere woorden: wanneer men in de les Frans in de lagere school schrijffouten mag maken, dan leert men iets fout aan. Dan moet je dat corrigeren, en dat is altijd moeilijker dan het meteen juist aan te leren in het eerste middelbaar. Ik denk dat ik daar toch een probleem kan detecteren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van mevrouw Vera Celis tot mevrouw Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de adviezen van de beleidsgroepen lerarenopleiding met betrekking tot de stages van studenten uit de lerarenopleidingen – 293 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Voorzitter, minister, een heel andere vraag: van de evaluatie naar de stages van studenten uit de lerarenopleiding. Het is evident dat stages een ontzettend belangrijk onderdeel zijn van de lerarenopleiding. Het is het instrument bij uitstek om studenten te laten kennismaken met een job die zo veelzijdig is.

De jongste jaren kwamen er echter signalen dat er nog heel wat werkpunten zijn bij de organisatie van zulke stages. Veel van deze knelpunten zijn ook meermaals aan bod gekomen in deze commissie. In sommige regio's doet zich een tekort aan stageplaatsen voor, de inhoudelijke invulling van een stage is vaak niet optimaal, de samenwerking tussen lerarenopleidingen en scholen verloopt vaak stroef en scholen krijgen ontzettend veel planlast. Onder uw voorganger zijn er zes verschillende beleidsgroepen opgericht die de opdracht kregen om beleidsopties of -scenario's te formuleren over de lerarenopleiding. Een van deze beleidsgroepen heeft zich gebogen over het stageonderdeel en heeft daarover enkele aanbevelingen geformuleerd.

Een eerste aanbeveling focust op de oprichting van een centraal stageregistratiesysteem voor alle initiële lerarenopleidingen. De beleidsgroep ziet in een dergelijk systeem de mogelijkheid om de enorme planlast terug te dringen, om het tekort

aan stageplaatsen beter in beeld te brengen en om ervoor te zorgen dat elke student voldoende en kwaliteitsvolle stageplaatsen krijgt. In een tweede beleidsoptie stelt men voor om de stages beter te verwerken in een professioneel continuüm, dat loopt vanaf de initiële opleiding over de aanvangsbegeleiding naar een traject van voortdurende professionalisering van leraren. Een derde belangrijke aanbeveling richt zich op een betere, meer structurele en meer inhoudelijke samenwerking tussen de initiële lerarenopleidingen en de stagescholen, op diverse vlakken. Dat moet leiden tot minder vrijblijvendheid en meer efficiëntie. Ten slotte merkt men ook op dat de rollen van de stagebegeleider en van de mentoren beter moeten worden uitgeklaard.

Minister, waar situeert u de pijnpunten binnen de stages van de lerarenopleidingen? Wat is uw mening over de diverse adviezen van de beleidsgroep stage? Welke adviezen neemt u mee in overweging in uw beleid om de stages te optimaliseren? Uw voorganger heeft reeds enkele stappen gezet in de richting van een centraal stageregistratiesysteem, om het aanbod te kwantificeren en de planlast te doen dalen. Wat is uw houding tegenover zo'n systeem? Kunt u me eventueel ook al een stand van zaken geven met betrekking tot de werkzaamheden van de taskforce? Zijn er nog andere maatregelen genomen om de stagecomponent van de lerarenopleiding te verbeteren?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, geachte leden, het lijkt me goed dat we hier ook eens ingaan op het belang van de stage. We zullen al heel veel hebben besproken tegen het ogenblik dat de beleidsnota hier wordt voorgesteld. Ik vink zo'n beetje af wat we al hebben gedaan, maar we kunnen dat nog eens opnieuw doen, want die punten verdienen stuk voor stuk aandacht.

Die stage is een essentieel onderdeel van de lerarenopleiding. Lesgeven doe je immers uiteraard niet alleen door theorie te volgen. Als je afstudeert als leraar, moet je meteen aan de slag. Het is dus ontzettend relevant om een goede stageplaats te hebben gehad.

Stages vormen ook de brug tussen de lerarenopleiding en het werkveld, de scholen. Ze zijn er niet alleen voor de studenten, maar ook voor de opleidingen, die zo het contact met het werkveld behouden, en ook voor de scholen, die zo in contact blijven met het hoger onderwijs en bijvoorbeeld nieuwe inzichten kunnen krijgen die ontstaan binnen de lerarenopleiding. Een stagiair die een opleiding krijgt, kan immers ook nieuwe dingen meebrengen naar de school. Onderschat dat niet. Het is niet alleen een kwestie van krijgen, maar ook van geven, en dat moet toch mee in rekening worden gebracht.

In de stage komen de beide dus samen. Daarom benadruk ik in mijn beleidsnota echt dat de organisatie ervan de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is van de opleidingen en het werkveld. Ik hoop ook dat scholen en opleidingen inzien dat ze samen verantwoordelijk zijn, want zonder goede stages is het onmogelijk om een goede, kwaliteitsvolle opleiding te hebben, en zonder goede kwaliteitsvolle opleidingen zal men ook nooit goede toekomstige leerkrachten hebben. Ze hebben elkaar dus nodig en ze moeten daar allebei ook van overtuigd zijn.

De pijnpunten die opleidingen en scholen met betrekking tot stages melden, kunnen worden onderverdeeld in drie grote rubrieken. Er is de afstemming tussen vraag en aanbod qua stageplaatsen: zijn er voldoende, vindt iedere student een plaats? De vraag naar stageplaatsen stijgt natuurlijk samen met het aantal studenten in de lerarenopleiding. De jongste vijf jaar is dat aantal gestegen van 30.300 naar 33.600 studenten. Dan is er de begeleiding van de stagiairs, zowel door de opleiding als door de leerkrachten van de stageschool: verloopt die wel optimaal, is er een goede communicatie, zijn de verwachtingen

duidelijk? Ten slotte zijn er de administratieve lasten bij het zoeken naar een stageplaats, het aanvragen en registreren, de opvolging en de evaluatie van de student.

Er is inderdaad sprake van een aantal beleidsgroepen die zich daarover hebben gebogen en een rapport hebben geschreven. De administratie krijgt heel veel rapporten. Ze hebben tijdens het laatste jaar van de vorige legislatuur gewerkt en hun resultaten gepresenteerd in juni van dit jaar, dus na de verkiezingen, maar voor er een nieuwe regering was.

Mevrouw Celis, over de stages werden drie aanbevelingen gedaan. U hebt die ook gemeld. Het gaat over de creatie van een centraal stageregistratiesysteem, het inbedden van de stage binnen een professioneel continuüm en een betere samenwerking, volgens het concept dat opleidingen en stagescholen samen opleiden. Op die eerste aanbeveling ga ik dieper in bij de vierde vraag. De tweede aanbeveling, namelijk dat de stage een onderdeel zou worden van een professioneel continuüm, kan worden bekeken binnen het bredere loopbaandebat, waarbij een leraar dus groeit doorheen zijn verdere carrière en zijn of haar vorming niet abrupt ophoudt na de opleiding zelf. In mijn beleidsnota staat daarover dat er sprake moet zijn van een "professionele, uitdagende en meer gevarieerde onderwijsloopbaan" en dat daartoe onder andere meer moet worden ingezet op een betere aanvangsbegeleiding van startende leraren en een continue professionele ontwikkeling tijdens de verdere loopbaan. Ik meen dat we de welles-nietesdiscussie van de vorige legislatuur enigszins moeten overstijgen. Die is al te vaak gevoerd over het afschaffen van de mentoruren. Ik heb hier vanmorgen al gezegd dat ik in de scholen ook wel een soort hunkering naar die mentoruren merk, die ook daarvoor deels werden ingezet. We moeten nu dus bekijken hoe we betere zinvolle maatregelen kunnen nemen.

Maar het hangt natuurlijk niet enkel daarvan af of stagiairs en startende leerkrachten goed begeleid worden. Het blijft een gedeelde verantwoordelijkheid tussen opleidingen en scholen. Die zouden allemaal zeer bekommerd moeten zijn om de kwaliteiten van onze leraren. Ze kunnen het niet op elkaar afwentelen, want ze zijn van vitaal belang om kwaliteit af te leveren. De ene kan geen kwaliteit afleveren zonder de andere.

In dat opzicht sta ik ook volkomen achter de derde aanbeveling, over het concept dat scholen en opleidingen de studenten samen opleiden. Dat sluit ook aan bij de gemeenschappelijke verantwoordelijkheid die ik zie voor scholen en opleidingen in verband met de stages en bij de brugfunctie die de stage vormt tussen de twee werelden. Scholen onderschatten soms misschien wel wat ze allemaal kunnen halen uit de input die ze van studenten krijgen.

Omtrent de stages en de lerarencomponent stelt mijn beleidsnota dat ik aan de lerarenopleidingen en de scholen vraag om tot een werkbaar model van samenwerking te komen, dat ook minder planlast genereert. Ik zet dus in op overleg en zal dat ook op zeer korte termijn opstarten. Ik ben ook op zoek naar goede praktijkvoorbeelden, want die zijn er bij hopen. Er zijn bijvoorbeeld een aantal zeer interessante aanvraagssystemen opgezet vanuit scholengemeenschappen. Er is ook een digitalisering van stageaanvragen en beoordelingen binnen hogescholen. Ik wil die voorbeelden beter bekendmaken, zodat er van elkaar kan worden geleerd. Dat is vaak zo in onderwijs: je ziet een aantal prachtige initiatieven, en dan moet je ze zo ver krijgen dat ze van elkaar leren en elkaars goede voorbeelden overnemen.

We moeten ook speciale aandacht hebben voor de grootstedelijke contexten, want daar zijn de succesvolle stages misschien nog meer van belang om

toekomstige leerkrachten te motiveren om aan de slag te gaan in bijvoorbeeld Antwerpse of Brusselse scholen.

Ik kom tot het centrale stageregistratiesysteem. We hebben daar op mijn kabinet al een grote discussie over gevoerd. Ik dacht aanvankelijk dat dat het ei van Columbus was, maar ik ben daar een beetje in teruggefloten. Men heeft op een aantal moeilijkheden gewezen.

Het centrale stageregistratiesysteem komt voort uit de Taskforce Stages, die mijn voorganger heeft opgericht in 2010. Die taskforce heeft geprobeerd om vraag en aanbod in kaart te brengen, maar de resultaten zijn beperkt gebleven, want zowel de scholen, in de taskforce vertegenwoordigd door de koepels, als de opleidingen bleken zich terughoudend op te stellen wanneer er gevraagd werd hoeveel stageplaatsen zij konden aanbieden of aangeboden kregen.

De taskforce onderzocht ook wat in theorie de draagkracht is van scholen om stagiairs een plaats te geven. De globale uitkomst was dat er in principe voldoende stageplaatsen zijn voor alle studenten als iedere leerkracht om de drie jaar een stagiair zou begeleiden.

Opnieuw waren scholen noch opleidingen vragende partij om die draagkracht verder te verfijnen, wellicht uit schrik dat zou blijken dat sommige scholen in theorie ruimte hebben om meer stagiairs toe te laten, maar dat dan toch niet doen. Het is wel duidelijk dat de schaarste in bepaalde regio's nijpender is, en dan met name in de grotere steden, waar vaak ook een of meerdere lerarenopleidingen zijn.

De taskforce zag de creatie van een Vlaanderenbreed registratiesysteem voor stageplaatsen als een oplossing, omdat men dacht dat vraag en aanbod zo beter zichtbaar zouden worden, aanvragen vlotter zouden verlopen en de administratie eenvoudiger zou worden.

Men zegt mij nu dat dat nooit zal werken en dat het ook niet de taak van Brussel is om dat centraal te doen. We zien echter wel dat er in bepaalde regio's al soortgelijke systemen bestaan, opgezet vanuit scholengroepen, bijvoorbeeld in Oost- en West-Vlaanderen, of vanuit de stad, bijvoorbeeld in Antwerpen.

De taskforce stelde voor om naar één gezamenlijk systeem te gaan, met de belofte dat daar ook middelen voor zouden komen. Die middelen zijn er echter niet gekomen. Men zegt mij nu ook dat dat toch nooit helemaal goed zou werken en dat je beter tot regionaal ingebedde systemen kunt proberen te komen, zodat er stage kan worden gelopen in een school in de regio. Waar er problemen zijn, kun je daar dan wat actiever op inzetten.

Een betere coördinatie omtrent het aanvragen, registreren en opvolgen van stages kan inderdaad een deel van de oplossing zijn. In het verleden hebben de expertisenetwerken voor lerarenopleidingen er al samen voor gezorgd dat de stagecontracten en de terminologie overal dezelfde zijn. Er zijn dus al dingen ten goede gebeurd.

Als we van dergelijke stappen tot harmonisatie ook een elektronische vertaling kunnen maken, sta ik er zeker voor open om daaraan mee te werken. Ik wil echter niet de illusie wekken dat alle problemen opgelost zullen zijn met een centrale databank. Daar geloof ik niet zo in. Zelfs als die er zou zijn, ontslaat dat de scholen en opleidingen niet van hun gezamenlijke verantwoordelijkheid om tot een werkbaar systeem te komen. Ik zal dit ook op die manier met hen bespreken.

De voorzitter: Mevrouw Celis heeft het woord.

Mevrouw Vera Celis (N-VA): Minister, bedankt voor het uitgebreide antwoord. Het doet mij deugd te horen in uw antwoord dat u met de drie aanbevelingen die de beleidsgroep stages gemaakt heeft, aan de slag bent gegaan. Dit is nog maar een begin, maar het is toch fijn om te horen dat die drie aanbevelingen terugkomen en zullen worden omgezet.

Het centrale registratiesysteem zal inderdaad een ander paar mouwen zijn. Als blijkt dat dat beter regionaal ingebed wordt, moeten we dat ook durven te bekijken. Het zal nog wel terugkomen in deze commissie hoe we daar beter aan de slag mee kunnen gaan. We mogen de rompslomp en de planlast die met het organiseren van stages gepaard gaan, zeker niet vergroten. Ook dat heb ik in uw antwoord gehoord, waarvoor dank.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.